

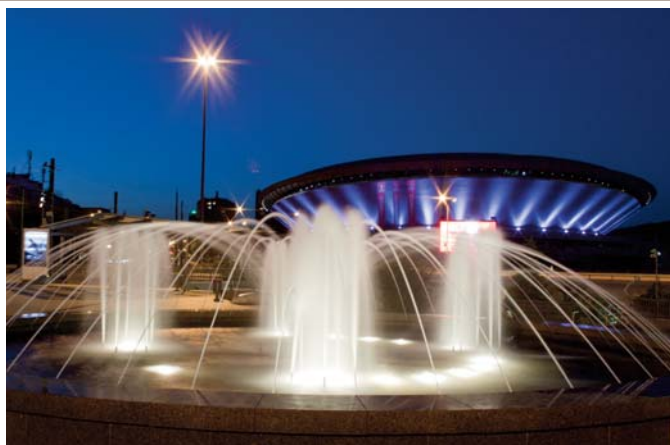
Raport stanowi trzecią z kolei, dokonaną przez PwC ocenę szans i wyzwań rozwojowych stojących przed polskimi metropoliami. Poprzednie dwa raporty zostały przez nas przedstawione w latach 2007 i 2011, wzbudzając powszechne zainteresowanie i stanowiąc zachętę dla pogłębionej dyskusji na temat strategii rozwojowej metropolii.

Katowice Śląski diament wymaga lepszego szlifu

Raport o polskich metropoliach 2015

Spis treści

Metodyka 2

*Wyniki badania 2015:
Katowice na tle pozostałych polskich metropolii* 4

Katowice

Najważniejsze wnioski i rekomendacje 11

1. Ludzie 13

2. Jakość Życia 17

3. Wizerunek 20

4. Instytucje 23

5. Infrastruktura 26

6. Finanse 29

7. Inwestycje 32

Wprowadzenie

Można zaryzykować twierdzenie, że miniona dekada stanowiła okres najbardziej burzliwego rozwoju polskich miast w całej ich nowoczesnej historii.

Przemianom gospodarczym i społecznym towarzyszyły radykalne zmiany w zakresie jakości życia, infrastruktury, funkcjonowania instytucji publicznych, aktywności miast jako centrów życia kulturalnego. Polskie metropolie znalazły się w awangardzie zachodzących w kraju przemian, korzystając z sukcesów transformacji gospodarczej i szans tworzonych przez procesy integracji europejskiej.

Obecny Raport stanowi trzecią z kolei, dokonaną przez PwC ocenę szans i wyzwań rozwojowych stojących przed polskimi metropoliami. Poprzednie dwa raporty zostały przedstawione w latach 2007 i 2011, wzbudzając powszechne zainteresowanie i stanowiąc zachętę dla pogłębionej dyskusji na temat strategii rozwojowej. Europa potrzebuje silnych miast i regionów, w których dobrze się żyje – to stwierdzenie, stanowiące myśl przewodnią „Karty Lipskiej” przyjętej przez Unię Europejską w roku 2007, może stanowić motto dla wszystkich tych opracowań.

Staraliśmy się w nich oszacować wielkość kapitału rozwojowego, jakim dysponują polskie miasta. Zgodnie z metodyką opracowaną przez PwC, kapitał ten rozbiliśmy na siedem składowych (nazywanych „siedmioma kapitałami” i odnoszących się do poszczególnych obszarów rozwoju), których poziom szacowaliśmy osobno, na podstawie szeregu wyselekcjonowanych wskaźników. Choć dobór wskaźników ulega pewnym zmianom, wraz ze zmieniającą się rzeczywistością, udało nam się zachować rozsądny stopień porównywalności pomiaru kapitałów między poszczególnymi opracowaniami. Rozszerza się również lista objętych badaniem miast: z 7 w roku 2007, poprzez 11 w roku 2011, do 12 w obecnym Raporcie, analizującym sytuację wszystkich miast należących do Unii Metropolii Polskich.

Zachęcamy do lektury, refleksji i wspólnej dyskusji.

Dionizy Smoleń

Lider Zespołu ds. Sektora
Publicznego PwC

Witold M. Orłowski

Główny Doradca Ekonomiczny PwC

W analizie potencjału rozwojowego polskich miast posługujemy się pojęciem 7 kapitałów, z których każdy jest ważny dla rozwoju metropolii. Miasto o wysokim potencjale rozwojowym, to miasto posiadające dobrze i równomiernie rozwinięte wszystkie 7 kapitałów.

Metodyka

Siedem kapitałów rozwojowych

Celem raportu jest określenie kapitałów rozwojowych, którymi dysponują obecnie polskie metropolie. Tylko właściwa analiza i ocena najważniejszych mocnych i słabych stron miasta, wsparta klarowną strategią i właściwymi priorytetami wykorzystania dostępnych środków rozwojowych, pozwoli na prawdziwy sukces w przeobrażaniu polskich miast w kwitnące europejskie metropolie.

Pomiar potencjału rozwojowego polskich miast odbywa się na podstawie metodyki opracowanej przez PwC i stosowanej do oceny sytuacji metropolii. Bazuje ona na przekonaniu, że dla harmonijnego rozwoju niezbędne jest jednoczesne posiadanie szeregu różnorodnych zasobów, umownie nazwanych kapitałami miasta.

We współczesnej ekonomii słowo „kapitał” rozumie się bardzo szeroko – dotyczy nie tylko pieniędzy, budynków i maszyn, ale i kwalifikacji ludzi (kapitał ludzki), umiejętności współdziałania (kapitał społeczny), wiedzy i doświadczenia. Najogólniej mówiąc, przez kapitał rozumiemy wszelkie zasoby niezbędne do rozwoju: finansowe, rzeczowe, ludzkie, a nawet takie, które istnieją w sferze odczuć (np. kapitał wizerunku). Wspólną cechą kapitałów jest to, że aby je rozwinąć trzeba umiejętnie przez lata inwestować.

W analizie potencjału rozwojowego polskich miast posługujemy się pojęciem 7 kapitałów, z których każdy jest ważny dla rozwoju metropolii. Miasto o wysokim potencjale rozwojowym, to miasto posiadające dobrze i równomiernie

rozwinięte wszystkie 7 kapitałów. Jeśli któregoś z kapitałów brakuje, stanowi to wyzwanie dla metropolii i wskazuje pożądany kierunek strategicznych działań.

Wszystkie wskaźniki, łączne i cząstkowe, zostały zdefiniowane i wyliczone w taki sposób, że wartość wyższa oznacza większą wartość kapitału, a średnia dla 12 badanych miast wynosi 100.

Raport bazuje na pomiarze porównywalnych danych, dostępnych w maju 2015. Generalnie dane pochodzą z lat 2013-14, a autorzy raportu dołożyli starań w celu uwzględnienia najświeższych możliwych danych, dostępnych dla wszystkich 12 porównywanych miast.

Jak czytać wykres radarowy?

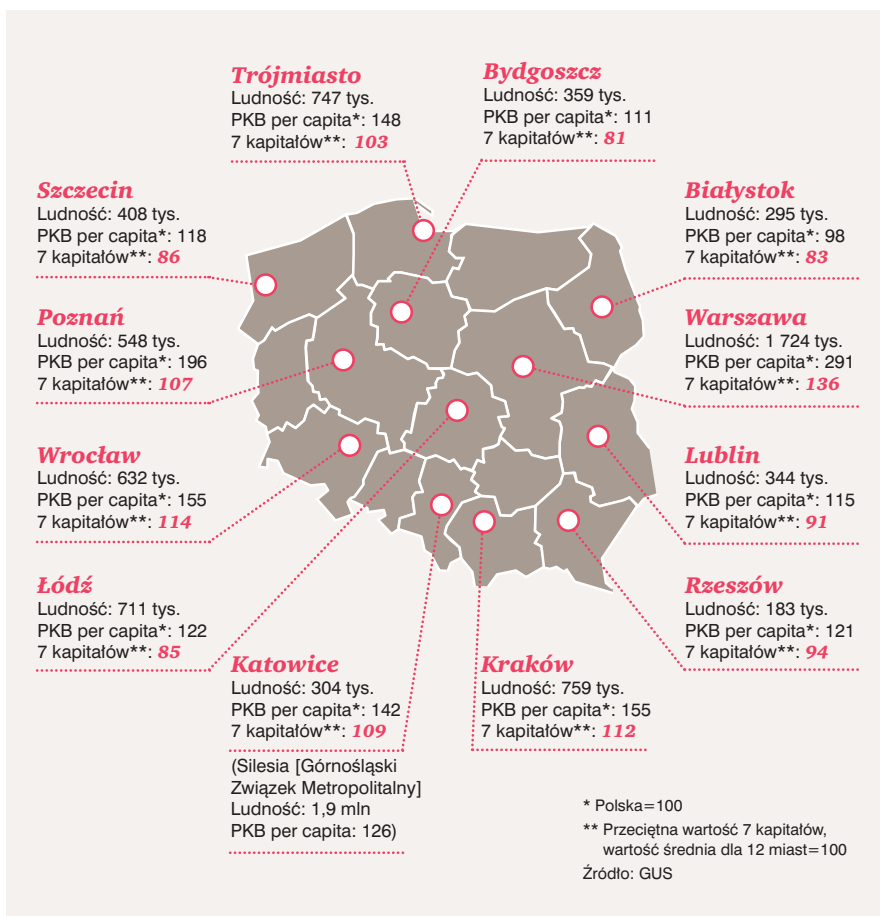
Przy prezentacji 7 kapitałów posługujemy się wykresami radarowymi, pozwalającymi mierzyć sytuację miasta w kilku obszarach lub podobszarach wchodzących jednocześnie w skład kapitału: im więcej obszarów, tym więcej osi, na których odkładamy wartości wskaźników charakteryzujących sytuację miasta. Połączone punkty na osiach tworzą figurę – trójkąt, czworokąt lub pięciokąt (ile osi, tyle wierzchołków ma figura).

Na wykresach pokazano kształtowanie się kapitału analizowanego miasta (obszar zaznaczony na czerwono) oraz kształtowanie się kapitałów wszystkich 12 wielkich miast Polski (obszar zaznaczony na szaro – minimalne i maksymalne wskaźniki danego rodzaju kapitału).

Analizując wykres powinniśmy zwrócić uwagę na:

- **Wielkość zakreślonego obszaru** – im obszar większy, tym wyższy poziom kapitału.
- **Kształt figury** – im bardziej proporcjonalny, tym bardziej zrównoważony rozwój poszczególnych mierzonych kapitałów. „Wyciągnięcie” figury w którąkolwiek ze stron sugeruje, że w danej dziedzinie kapitał jest bardziej rozwinięty od średniej, „cofnięcie” któregoś z wierzchołków, że jego rozwój jest tu niedostateczny.

Podstawowe dane o polskich metropoliach

Dane dotyczące ludności z końca 2013, PKB na głowę mieszkańca z 2012 roku (najświeższe dostępne dane GUS i szacunki PwC) oraz przeciętna wartość 7 kapitałów w roku 2014.

Miniona dekada była okresem dużego sukcesu rozwojowego polskich metropolii. Było to wynikiem pomyślnego rozwoju gospodarczego Polski, odnotowującej (obok Słowacji) najwyższe tempo wzrostu PKB w Unii Europejskiej.

Wyniki badania 2015: Katowice na tle pozostałych polskich metropolii

Polskie metropolie i obszary metropolitalne stanowią najważniejszą, z gospodarczego punktu widzenia, część kraju.

W 12 miastach objętych badaniem mieszka 7,5 miliona osób, czyli 19% całej ludności kraju, wytwarzając 34% całkowitego PKB. Jednak w 12 obszarach metropolitalnych powstałych wokół tych miast, mieszka 15,7 miliona osób, czyli 41% całej ludności, wytwarzając aż 54% całkowitego PKB Polski. Metropolie są nie tylko centrum życia gospodarczego, ale również – a może przede wszystkim – centrami kulturowymi, ośrodkami największej aktywności naukowej, artystycznej, edukacyjnej.

Sukces metropolii jest kluczową determinantą sukcesu całego regionu.

Miniona dekada była okresem sukcesu rozwojowego polskich metropolii. Było to wynikiem pomyślnego rozwoju gospodarczego Polski, odnotowującej (obok Słowacji) najwyższe tempo wzrostu PKB w Unii Europejskiej. Przy realnym wzroście PKB w kraju o 35% w latach 2005-14, przeciętny wzrost w 12 metropoliach wyniósł 34%.

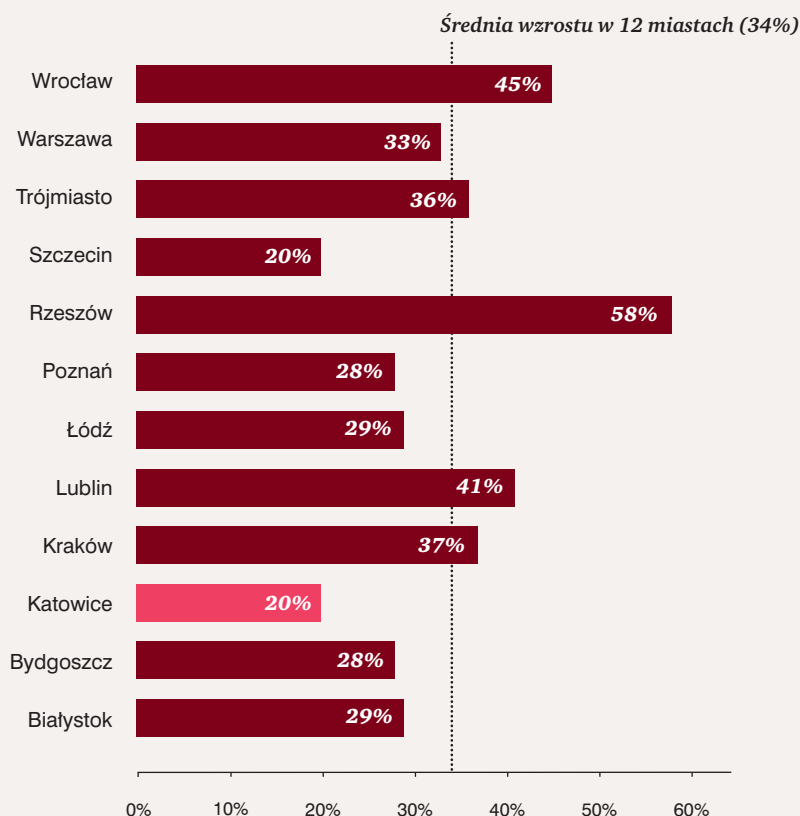
7,5 mln

osób czyli

19%

całej ludności kraju, mieszka w 12 miastach objętych badaniem

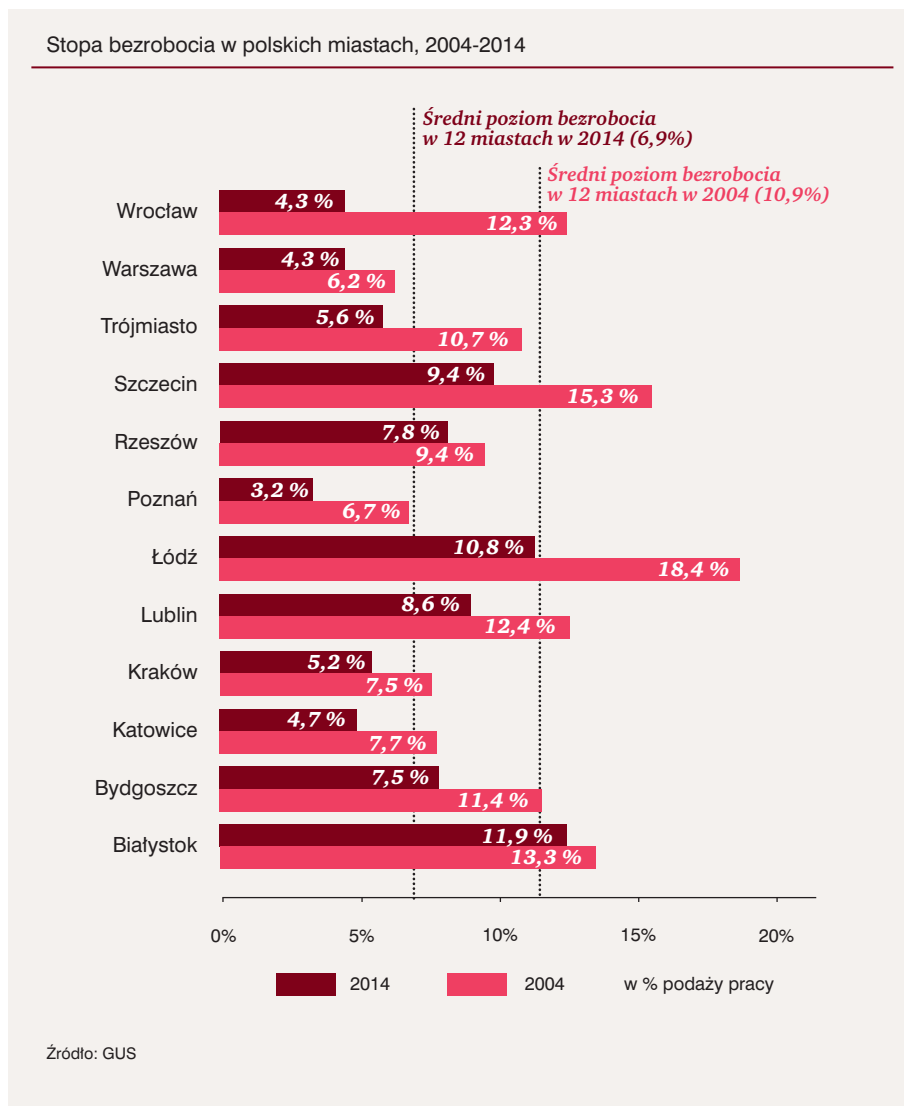
Realny wzrost PKB polskich miast, 2004-2012

Źródło: szacunki PwC na podstawie danych GUS

Najwyższe tempo wzrostu odnotował Rzeszów (o 58%), Wrocław (45%), Lublin (41%) i Kraków (37%). Dobre wyniki uzyskane przez dwa miasta Polski wschodniej sugerują, że są one w stanie korzystać ze środków rozwojowych zarezerwowanych dla tej części kraju. Poniżej średniej kształtują się wyniki Szczecina i Katowic (wzrost o 20%). O ile w przypadku Katowic może to być stale efekt szczególnie trudnych procesów restrukturyzacyjnych w województwie śląskim, o tyle wynik Szczecina może oznaczać bowiem kłopoty rozwojowe samego miasta, niewykorzystującego wciąż atutów stworzonych przez położenie geograficzne.

Sukcesy w zakresie wzrostu gospodarczego, a także obserwowane trendy demograficzne (w tym zjawiska emigracji) spowodowały w ciągu minionej dekady radykalną poprawę na rynku pracy we wszystkich badanych miastach. Przeciętna stopa bezrobocia rejestrowanego we wszystkich 12 miastach spadła z 11% w roku 2004 poniżej 7% w roku 2014. Progres był największy w kwitującym gospodarzo Wrocławiu oraz w kończącej trudny proces transformacji i zwiększającej dywersyfikację gospodarki Łodzi (w obu przypadkach spadek stopy bezrobocia o 8 punktów procentowych).

W końcu roku 2014 bezrobocie rejestrowane utrzymywało się na wysokim poziomie (ponad 6%) w 3 metropoliach Polski wschodniej oraz w Łodzi, Szczecinie i Bydgoszczy. Mimo dynamicznego spadku w ciągu ostatnich 10 lat, jest to nadal oznaką poważnych wyzwań rozwojowych w tych miastach. W przypadku pozostałych 6 metropolii odnotowane rejestrowane bezrobocie poniżej 6% oznaczało, że w praktyce rynek pracy był zbilansowany, a niekiedy być może występowało zjawisko nadwyżkowego popytu na pracę.

Przeciętna stopa bezrobocia rejestrowanego we wszystkich 12 miastach w 2004 roku wynosiła

11%

w roku 2014 spadła poniżej

7%

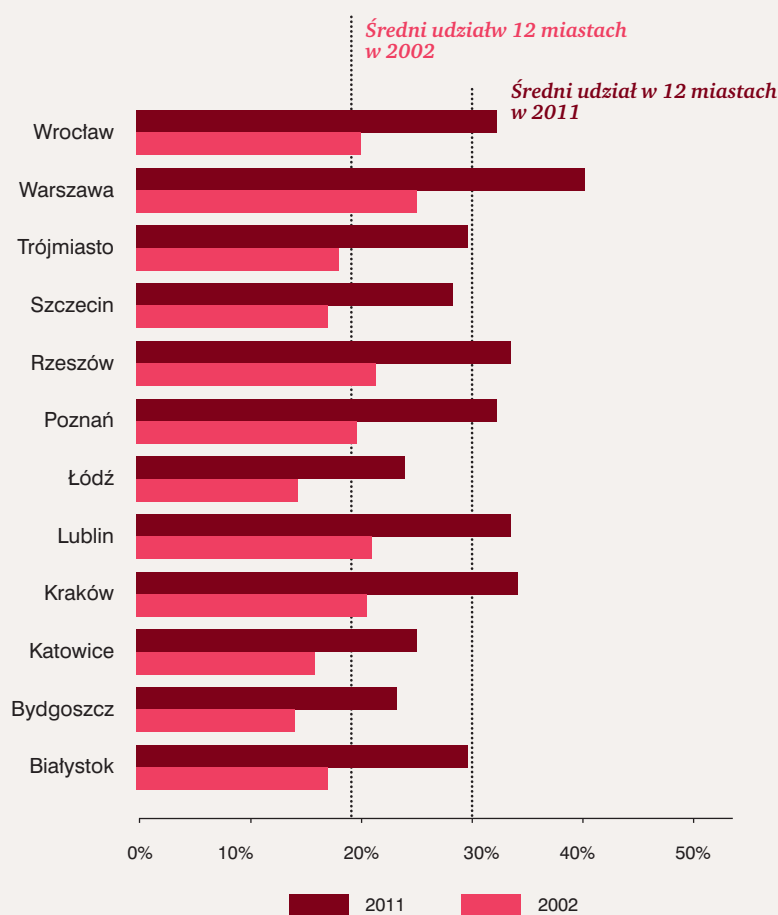
Głównym czynnikiem długookresowych zmian była niewątpliwie poprawa najcenniejszego z kapitałów rozwojowych polskich miast – kapitału ludzkiego i społecznego. W ciągu dekady 2002-11 (wyznaczonej przez kolejne spisy powszechne ludności przeprowadzone przez GUS), przeciętny odsetek osób z wyższym wykształceniem wśród ludności powyżej 17 lat wzrósł we wszystkich 12 miastach z 19% do 30%, przy czym największy wzrost tego wskaźnika odnotowała Warszawa i Kraków (po 14%), a listę zamykają Łódź, Katowice i Bydgoszcz (po 9%).

W roku 2011 najwyższym odsetkiem osób z wyższym wykształceniem szczyła się Warszawa (40%), a za nią Kraków, Wrocław, Poznań, Lublin i Rzeszów (33-34%). Najmniej korzystnie – spośród badanych miast – sytuacja przedstawiała się pod tym względem w Łodzi, Bydgoszczy i Katowicach (23-25%), choć biorąc pod uwagę początek badań miasta te odnotowały znaczącą poprawę.

40%

wynosił odsetek osób z wyższym wykształceniem w Warszawie w 2011 roku

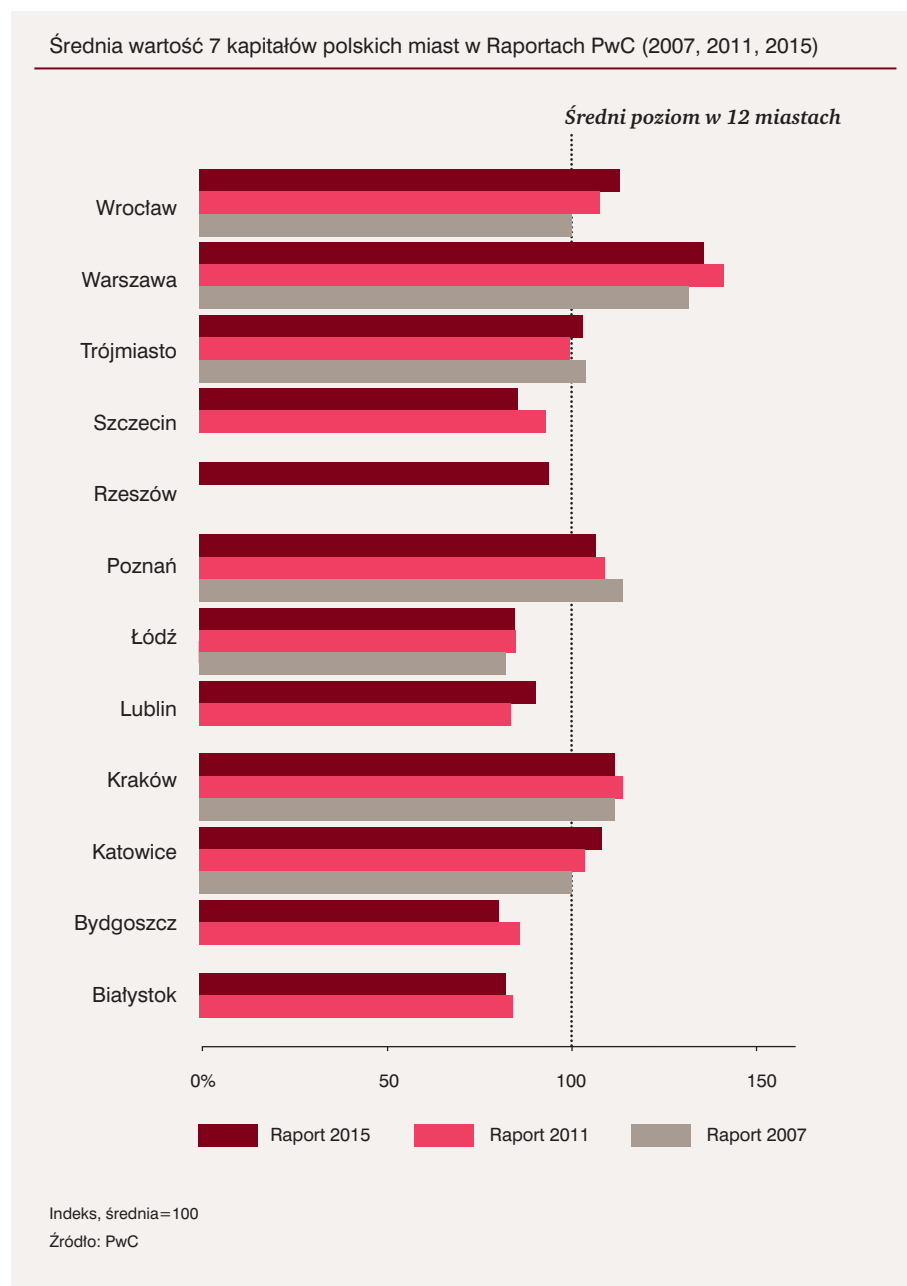
Udział osób z wyższym wykształceniem w polskich miastach, 2002-2011

Najwyższym przeciętnym poziomem 7 kapitałów dysponuje dziś Warszawa (135% średniego poziomu), Wrocław i Kraków (112-114%), Katowice i Poznań (107-109%) oraz Trójmiasto (103%).

Kapitał ludzki i społeczny jest tylko jednym z 7 kapitałów, które mierzymy w 12 polskich metropoliach. Choć rozwój każdego z nich należy analizować odrębnie, wskaźnik średniego poziomu rozwoju 7 kapitałów oraz jego zmiany w czasie, mogą dać pewne pojęcie o dynamice zachodzących przemian.

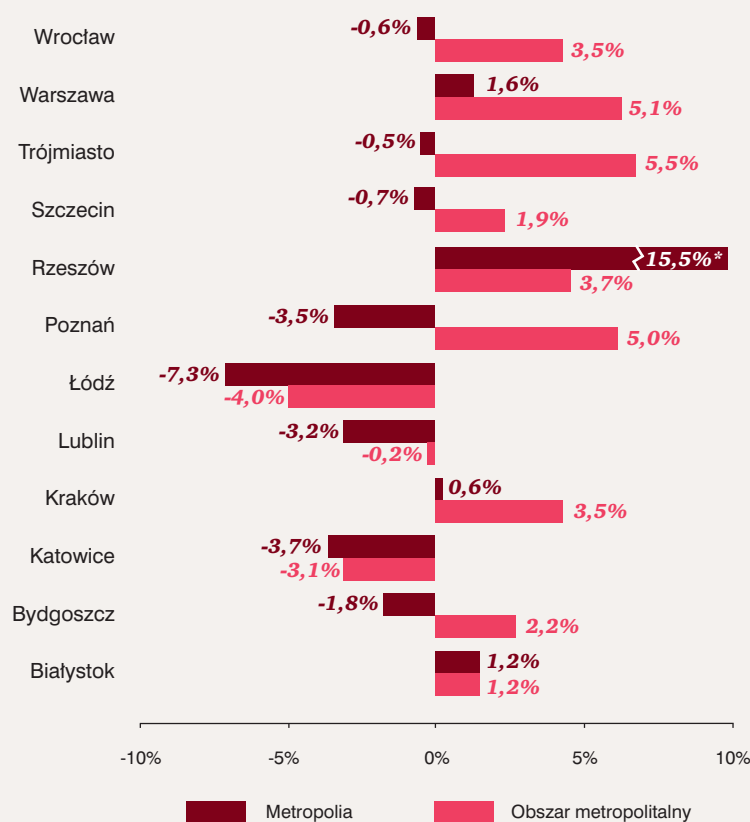
Nie ma wątpliwości, że w odniesieniu do wszystkich badanych miast mieliśmy do czynienia ze wzrostem 7 kapitałów. Jednak nie był on we wszystkich metropoliach równie dynamiczny. W ciągu minionej dekady kapitały rosły zdecydowanie szybciej niż przeciętnie w przypadku Wrocławia i Katowic (w krótszym okresie 4 lat, dla którego mamy porównywalne dane, również w Lublinie). W Warszawie, Krakowie, Łodzi i Trójmieście wzrost kapitału był bliski średniemu (w krótszym okresie również w Białymstoku). Wzrost kapitałów nieco wolniejszy od przeciętnego odnotował Poznań (w krótszym okresie również Szczecin i Bydgoszcz). Najwyższym przeciętnym poziomem 7 kapitałów dysponuje dziś Warszawa (135% średniego poziomu), Wrocław i Kraków (112-114%), Katowice i Poznań (107-109%) oraz Trójmiasto (103%). Poniżej średniej lokuje się przeciętny poziom 7 kapitałów w Rzeszowie i Lublinie (91-94%), Łodzi i Szczecinie (85-86%), a także w Białymstoku i Bydgoszczy (81-83%).

W ostatecznym rozrachunku, jednym z najważniejszych wskaźników określających relatywne powodzenie polskich metropolii w ciągu minionej dekady są zmiany ludności zaobserwowane na całym obszarze metropolitalnym, będące wynikiem zarówno zmian demograficznych, jak zjawisk migracyjnych. Wzrost ludności obszaru metropolitalnego oznacza generalnie duży sukces rozwojowy, spadek – niepożądaną kumulację nierozwiązanych wciąż problemów. Charakterystycznym zjawiskiem było przy tym w większości przypadków zmniejszenie ludności samego miasta, któremu towarzyszył wzrost ludności na obszarach otaczających. Wyjątkami od tej reguły były tylko Warszawa i Kraków, gdzie wzrosła zarówno ludność miasta, jak obszarów otaczających. Wzrost populacji Rzeszowa i Białegostoku wynikał głównie z rozszerzenia granic obu miast.

Największy wzrost liczby ludności nastąpił na obszarach metropolitalnych Trójmiasta, Warszawy i Poznania (wzrost o 5%), a także Wrocławia, Krakowa i Rzeszowa (wzrost o 3,5%). Wolniejszy wzrost wystąpił na obszarach metropolitalnych Bydgoszczy, Szczecina i Białegostoku (wzrost o 1-2%). Ludność obszaru metropolitalnego Lublina nie uległa zmianie, natomiast znaczący spadek nastąpił w obszarach metropolitalnych Katowic i Łodzi (spadek o 3-4%).

Zmiany liczby ludności w polskich obszarach metropolitalnych, 2004-2013

* Wzrost wynikał głównie z rozszerzenia obszaru miasta

Źródło: GUS

5%

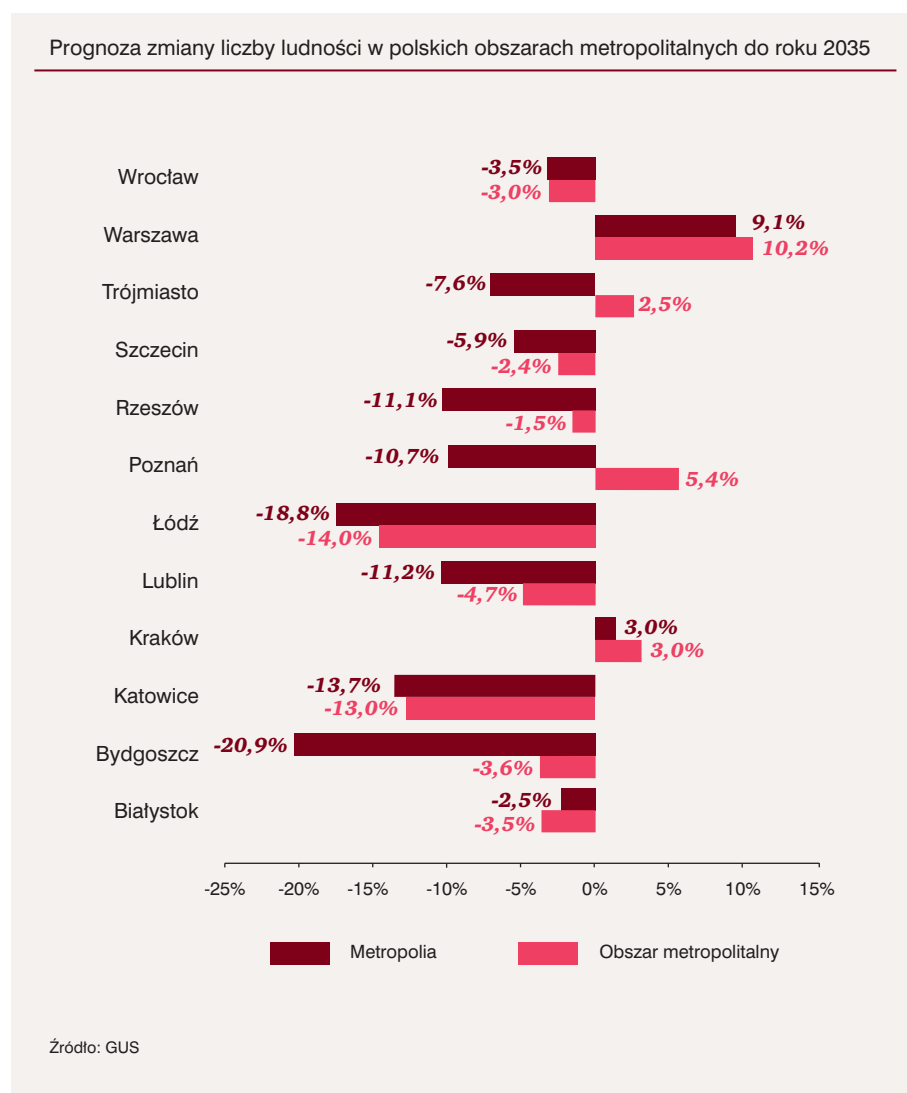
to największy wzrost liczby ludności, który wystąpił na obszarach metropolitalnych Trójmiasta, Warszawy i Poznania

Zgodnie z prognozą GUS, do roku 2035 wzrost ludności nastąpi jedynie w Warszawie (wzrost o 9%) oraz nieznacznie zwiększającą populację Krakowie.

Daleko większe znaczenie ma jednak prognoza ludności GUS na najbliższe 20 lat, wynikająca z analizy obecnej struktury demograficznej i obserwowanych trendów w zakresie migracji. Zgodnie z tą prognozą, do roku 2035 wzrost ludności nastąpi jedynie w Warszawie (wzrost o 9%) oraz nieznacznie zwiększającą populację Krakowie. W pozostałych polskich metropoliach populacja zmniejszy się, a największy spadek oczekiwany jest w Bydgoszczy i Łodzi (spadek po ok. 20%). Spadek liczby ludności metropolii skompensowany będzie w pełni wzrostem liczby ludności obszarów otaczających jedynie w przypadku Poznania i Trójmiasta.

W efekcie tego, do roku 2035 zwiększeniu ulegnie ludność obszarów metropolitalnych Warszawy, Krakowa, Poznania i Trójmiasta, a spadnie ludność pozostałych obszarów metropolitalnych (najsilniej łódzkiego i katowickiego). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym, według dzisiejszej definicji tego wieku, zwiększy się w polskich metropoliach z 22% do 27%. Najlepiej sytuacja będzie się pod tym względem kształtować w Warszawie i Krakowie (25%), najmniej korzystnie w Łodzi (31%).

Należy jednak dodać, że obecna prognoza GUS w nieznacznym stopniu uwzględnia możliwe kształtowanie się trendów migracyjnych, a zwłaszcza imigracji do Polski. W przypadku prawdopodobnego wyraźnego wzrostu liczby imigrantów, trendy w zakresie zmian populacji i struktury demograficznej polskich metropolii i obszarów metropolitalnych mogą ulec poprawie, zwłaszcza w przypadku metropolii które odniosą wyraźny sukces w zakresie rozwoju gospodarki i poprawy jakości życia.

Wyzwania na przyszłość: strategia i współpraca

Trudno porównać polskie metropolie dnia dzisiejszego nie tylko z ich obrazem sprzed ćwierć wieku, kiedy zaczynała się polska transformacja, ale nawet sprzed dekady, kiedy Polska zaczynała dopiero odczuwać pierwsze efekty członkostwa w Unii Europejskiej.

Zmiany są ogromne i wielowymiarowe, dotykające każdej dziedziny życia miast i ich mieszkańców. Mimo to, droga do pokonania w celu zapewnienia poziomu i jakości życia na poziomie takim, jak w dobrze rozwiniętych metropoliach zachodniej Europy, pozostaje ciągle jeszcze daleka. Wysiłek, jaki muszą podjąć w tym celu w najbliższych latach polskie metropolie, jest więc nadal znaczący.

Rozwój gospodarczy, integracja europejska i przemiany zachodzące w kraju i społeczeństwie dały polskim miastom szansę na wyraźne przyspieszenie procesu akumulacji kapitału rozwojowego we wszystkich siedmiu obszarach, które uznajemy za kluczowe dla ich przyszłości.

Należy jednak pamiętać, że kapitał rozwojowy akumuluje się latami, a na efekty wzrostu zasobów kapitału w postaci zwiększenia dochodów, aktywności gospodarczej i jakości życia mieszkańców trzeba często długo czekać. Kluczowe znaczenie ma więc przyjęcie odpowiedniej, strategicznej i długookresowej perspektywy w planowaniu rozwoju miasta, bazującej na kluczowych zasobach i eliminującej główne niedostatki w zakresie 7 kapitałów. Wybór strategii, a następnie jej skuteczna realizacja wymaga umiejętnego współdziałania wszystkich instytucji zainteresowanych sukcesem rozwojowym: władz, biznesu i społeczeństwa obywatelskiego. Prawdziwy sukces osiągną tylko te metropolie, których mieszkańcy będą umieli zdobyć się na taką współpracę.

Katowice

Najważniejsze wnioski i rekomendacje

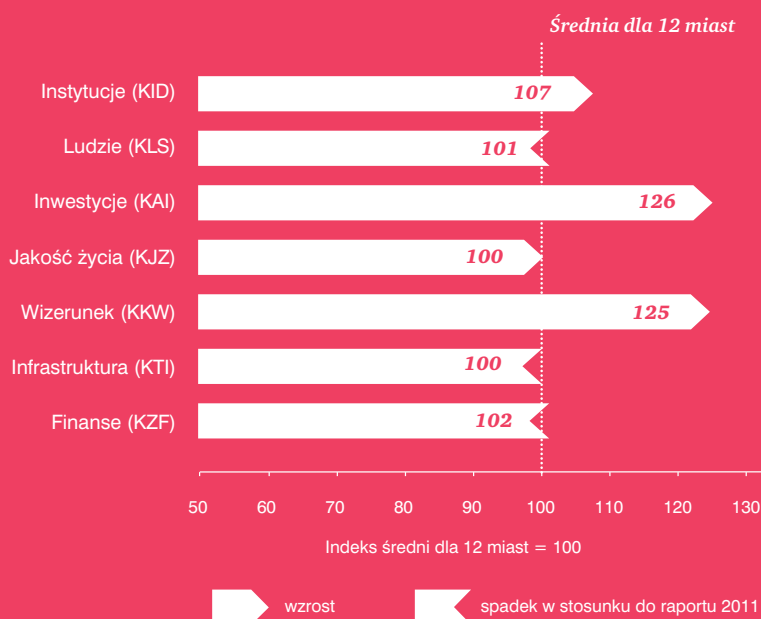

Śląski diament wymaga lepszego szlif

Obecnie trudno jednoznacznie ocenić sytuację Katowic. Z jednej strony, w każdej dziedzinie miasto dysponuje znaczącym kapitałem rozwojowym, zazwyczaj większym niż przeciętnie inne polskie miasta. Z drugiej strony, niektórzy twierdzą, że trudno nie odnieść wrażenia że tempo zmian znacznie odbiega od potencjału Katowic. Czynnikiem dodatkowo utrudniającym ocenę jest to, że Katowice funkcjonują w ramach konurbacji górnośląskiej, co odróżnia ich sytuację od sytuacji innych polskich metropolii. Przykładowo, wiele funkcji których oczekuje się od regionalnej metropolii, w tym przypadku może być dostarczane na poziomie całej konurbacji. Z drugiej jednak strony, funkcjonowanie wewnątrz konurbacji wiąże się z innego rodzaju problemami, wynikającymi z konieczności zapewnienia współpracy wielu ośrodków miejskich. Mimo wyraźnego wzrostu kapitałów rozwojowych, tempo PKB – najbardziej syntetyczny miernik powodzenia gospodarczego miasta – jest niższe, niż w innych wielkich miastach. Najbardziej niepokojące są jednak zmiany zachodzące w demografii miasta.

Liczba ludności systematycznie spada – zarówno w mieście, jak w całym obszarze metropolitalnym – a zgodnie z prognozami proces ten będzie w najbliższych latach przyspieszać. Mimo korzystnych warunków materialnych, które oferuje rozwinięta gospodarka (stosunkowo wysokich płac, łatwości w znalezieniu pracy, stosunkowo dobrze rozwiniętej infrastruktury w postaci dróg i transportu publicznego), Katowice nie potrafią wciąż przyciągnąć i zatrzymać ludzi, m.in. skutkiem niedostatecznie atrakcyjnego wizerunku, problemów z niektórymi aspektami jakości życia. Obowiązujące wciąż stereotypy sprawiają, iż miasto ma trudniejszą drogę do pokonania niż inne polskie metropolie. Katowice nadal postrzegane są powszechnie jako posiadające przestarzałą gospodarkę (oczywiście niesłusznie, biorąc pod uwagę jego miejsce na mapie innowacyjności i wysoką atrakcyjność inwestycyjną, a także znacznie bardziej ograniczoną, niż się powszechnie sądzi, rolę odgrywaną w gospodarce regionu śląskiego przez górnictwo węglowe), zdegradowane środowisko naturalne i niską jakość życia, mimo że

w rzeczywistości sytuacja wcale nie wygląda tak jednoznacznie. Choć oczywiście występuje wiele problemów, Katowice jako metropolia, jak i część konurbacji posiada też wiele atutów, które sprawiają, że może być wygodnym miejscem do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Dobrze rozwinięta jest infrastruktura, miasto lokuje się coraz wyżej na mapie kulturalnej i w zakresie kultury życia codziennego. Kapitał ludzki i społeczny wymaga dalszego rozwoju, ale może być uznany za stosunkowo wysoki (mimo trudnej sytuacji demograficznej). Miastu potrzebna jest oczywiście jasna i konsekwentnie realizowana strategia poprawy wizerunku i promocji – w kraju i za granicą, wyrastająca z teraźniejszości i obecnych możliwości, ale wychodząca w przyszłość i uwzględniająca nowe kierunki rozwoju. Fundamentalnym zadaniem pozostaje opanowanie i poprawa sytuacji demograficznej oraz przyspieszenie tempa rozwoju gospodarczego. Prawdziwą wizytówką tych zmian może stać się, będąca już na ukończeniu, przebudowa i modernizacja centrum, obrazująca korzystne zmiany zachodzące w mieście.

Najmocniejsze strony miasta:

- Doskonałe położenie, dobrze rozwinięta infrastruktura i rynek pracy
- Duża liczba absolwentów kierunków technicznych i ścisłych
- Zdrowe finanse

Główne problemy do rozwiązania:

- Niekorzystny wizerunek miasta
- Trudna sytuacja w zakresie demografii
- Niski poziom pozyskiwanych funduszy europejskich per capita

Ludzie są najważniejszym i najcenniejszym zasobem, określającym szanse rozwojowe miasta.

Ludzie

Dlaczego mierzymy Kapitał Ludzki i Społeczny?

Ludzie są najważniejszym i najcenniejszym zasobem, określającym szanse rozwojowe miasta. We współczesnym świecie można kupić niemal wszystko: wynająć firmę reklamową, która będzie promować miasto, znaleźć inwestorów, którzy wyłożą pieniądze na rozwój infrastruktury, zbudować sprawną administrację i system internetowej obsługi mieszkańców. Ale nic nie zastąpi ludzi: ich kwalifikacji, zapału do pracy, aktywności w działalności gospodarczej i społecznej. Na dłuższą metę to właśnie ludzie – a szerzej mówiąc, Kapitał Ludzki i Społeczny, czyli zespół cech określających wartość posiadanych zasobów ludzkich – decydują o rozwoju ekonomicznym i o sukcesie miasta. Kapitał ludzki jest często utożsamiany z zasobami intelektualnymi, zaś kapitał społeczny stanowi o jakości społeczeństwa obywatelskiego. O ile łatwo jest wyobrazić sobie, iż konkretne możliwości intelektualne oraz posiadane umiejętności przekładają się wprost na rozwój gospodarczy, o tyle z kapitałem społecznym sprawa jest trochę bardziej skomplikowana. Wpływa on na rozwój gospodarczy społeczności oraz na poprawę ogólnie rozumianej jakości życia poprzez np. zmniejszenie korupcji, sprzyja długoterminowym inwestycjom

i dyfuzji wiedzy, zapobiega nadużywaniu dobra wspólnego, skraca proces inwestycyjny (redukuje prawdopodobieństwo zaskarżania kolejnych decyzji władz administracyjnych), a także poprzez rozwój trzeciego sektora sprzyja społecznej kontroli działania władz. (źródło: *Diagnoza Społeczna 2009.*)

Wartość Kapitału Ludzkiego i Społecznego zależy od wielu czynników. Na część z nich możemy wpływać w niewielkim stopniu (np. na strukturę demograficzną). Nie można również zmusić ludzi do działalności gospodarczej i społecznej – choć można starać się do niej zachęcać i ułatwiać wszelkie inicjatywy w tym zakresie. Ale w niektórych dziedzinach – np. edukacji albo rynku pracy – możliwości aktywnych działań ze strony władz miejskich są całkiem spore.

Definicja Kapitału Ludzkiego i Społecznego (KLS)

Kapitał Ludzki i Społeczny oznacza syntetyczną miarę wartości zasobów ludzkich, którymi dysponuje miasto. Za najważniejsze dla potrzeb pomyślnego rozwoju uznajemy pięć cech: demografię, wykształcenie, nastawienie mieszkańców do gospodarki rynkowej, funkcjonowanie na rynku pracy oraz aktywność społeczeństwa obywatelskiego.

KLS: sytuacja demograficzna

Sytuacja demograficzna – jeden z najbardziej podstawowych mierników Kapitału Ludzkiego i Społecznego miasta – w pierwszej kolejności określona jest przez strukturę wieku oraz przez liczbę rodzących się dzieci. Zgodnie z przyjętą metodyką, podstawowe wskaźniki użyte do pomiaru KLS w zakresie demografii to: wskaźnik obciążenia demograficznego, udział osób starszych w ludności miasta oraz liczba urodzin dzieci na 1000 mieszkańców.

Sytuacja demograficzna Katowic jest dość niekorzystna. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest na poziomie nieco niższym niż średnio w 12 badanych miastach, ale zarówno odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, jak i współczynnik urodzeń kształtują się nieco gorzej od średniej. Należy zwrócić jednak uwagę, że badanie obejmowało tylko miasto Katowice. Konurbacja śląska (GZM), obejmująca 17 miast, liczy około 2 mln i wskaźnik ten kształtować się będzie inaczej.

Przy średnim poziomie KLS w dziedzinie demografii dla 12 porównywanych miast równym 100, KLS w Katowicach oceniamy na poziomie 95,4.

Ludzie

KLS: wykształcenie

We współczesnej gospodarce o jakości zasobów ludzkich decydują w znacznej mierze kwalifikacje. Pomiar wymaga więc dokonania analizy przeciętnego poziomu wykształcenia mieszkańców: im lepsze wykształcenie, tym wyższa atrakcyjność miasta do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

W naszej metodyce, podstawowe wskaźniki użyte do pomiaru KLS w zakresie wykształcenia to odsetek osób z wykształceniem wyższym i średnim, liczba studentów szkół wyższych przypadających na 1000 mieszkańców oraz wskaźnik czytelnictwa gazet (procent ludności regularnie czytających jeden z 3 głównych dzienników ogólnokrajowych).

Poziom wykształcenia ludności w Katowicach wymaga dalszej poprawy. Odsetek ludności z wyższym wykształceniem jest gorszy od średniej, sytuację poprawia nieco wysoki odsetek osób z wykształceniem średnim. Zdecydowanie poniżej średniej wypada też wskaźnik czytelnictwa gazet (największych ogólnopolskich dzienników). Katowice mogą się za to poszczycić wysokim wskaźnikiem liczby studentów przypadających na mieszkańca.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KLS dla Katowic w zakresie wykształcenia wynosi 95,7.

KLS: stosunek do gospodarki rynkowej

Na perspektywę rozwoju wpływa też stosunek mieszkańców miasta do gospodarki rynkowej – tam, gdzie ludzie bardziej akceptują reguły rynku, łatwiej się też do niego dostosowują, są bardziej aktywni i odnoszą większe sukcesy gospodarcze.

Wskaźnikiem użytym do pomiaru KLS w tym zakresie jest zarejestrowany odsetek osób prowadzących działalność gospodarczą.

Na tle innych dużych miast Polski ludność Katowic charakteryzuje się postawami umiarkowanie prorynkowymi, znajdując się nieco poniżej przeciętnej dla 12 analizowanych miast. Odsetek osób prowadzących działalność znajduje się poniżej średniej dla zbadanych 12 miast.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KLS Katowic w zakresie postaw prorynkowych szacujemy na dość niskim poziomie 98,4.

Ludzie

KLS: rynek pracy

Sytuacja na rynku pracy, z punktu widzenia kapitału ludzkiego, to przede wszystkim dostępność pracowników o poszukiwanych przez pracodawców kwalifikacjach. W mieście o wysokim kapitale ludzkim powinniśmy obserwować niską stopę bezrobocia.

KLS w zakresie rynku pracy mierzymy analizując stopę bezrobocia – ogólną oraz wyliczoną jedynie dla młodzieży.

Sytuację na rynku pracy Katowic można uznać za korzystną. Ogólna stopa bezrobocia jest jedną z najniższych w badanych miastach, stosunkowo wysokie jest natomiast bezrobocie młodzieży.

Na rynek pracy Katowic zdecydowany wpływ ma wysoka podaż pracowników z okolicznych miast takich jak Sosnowiec czy Chorzów, gdzie stopa bezrobocia znajduje się na o wiele wyższym poziomie.

Ogólna ocena KLS w zakresie rynku pracy wypada korzystnie. Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KLS w Katowicach znajduje się na poziomie 100,4.

KLS: aktywność społeczeństwa obywatelskiego

Wysoka aktywność społeczeństwa obywatelskiego oznacza, że w mieście istnieje duży kapitał społeczny – ludzie są gotowi do działań we wspólnym interesie.

KLS w zakresie aktywności społeczeństwa obywatelskiego mierzymy poprzez ilość zgłoszonych projektów do budżetu partycypacyjnego w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz średnią frekwencję wyborczą (wybory prezydenckie 2010, parlamentarne 2011, europejskie i samorządowe 2014).

Mieszkańcy Katowic wykazują znaczną aktywność społeczną. Frekwencja w wyborach była wprawdzie niższa od średniej, bardzo wysoka jest za to aktywność w korzystaniu z budżetu partycypacyjnego.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KLS w Katowicach w tej dziedzinie wyliczamy na wysokim poziomie 115,1.

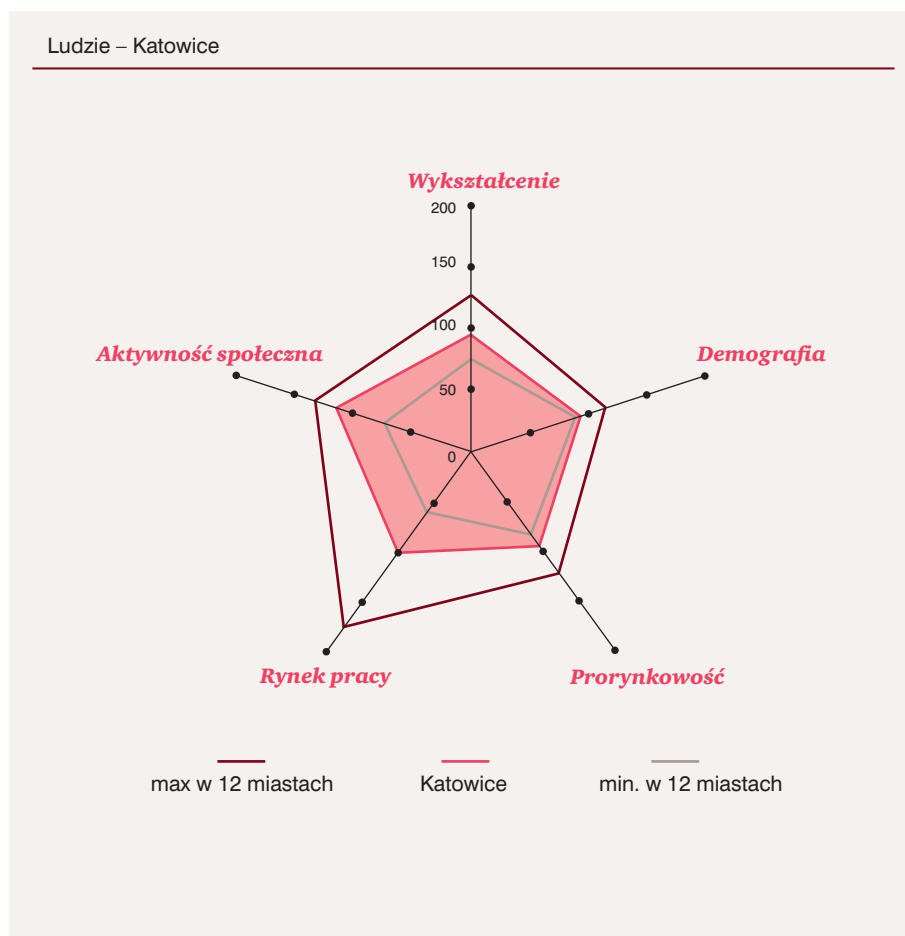
Ludzie – Podsumowanie

Kapitał Ludzki i Społeczny Katowic: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, łączny Kapitał Ludzki i Społeczny Katowic szacujemy na 101,0.

W porównaniu z innymi wielkimi miastami Polski, KLS Katowic można uznać za stosunkowo dobrze rozwinięty. Mocnymi stronami miasta są: dobrze rozwinięty rynek pracy z niskim poziomem bezrobocia, wysoka aktywność społeczna, a także duża liczba studentów na katowickich uczelniach. Słabości to przede wszystkim demografia i wymagający nadal poprawy poziom wykształcenia mieszkańców. Ostatecznym efektem splotu czynników demograficznych, ekonomicznych i jakości życia jest niepokojący trend spadku ludności miasta i całego obszaru metropolitalnego. Odwrócenie, lub co najmniej osłabienie tego trendu powinno stać się jednym ze strategicznych celów rozwoju. Trzeba jednocześnie zwrócić uwagę, że badaniem zostały objęte tylko Katowice, nie zaś konurbacja śląska (Górnośląski Związek Metropolitalny) licząca około 2 mln ludności. Stanowi to istotny element z punktu widzenia demografii, rynku pracy oraz możliwości inwestycyjnych regionu.

Zdecydowanym atutem Katowic, który niewątpliwie wpływa na aktywność społeczną, jest silne poczucie lokalnej tożsamości mieszkańców miasta. Tworzy to silne więzi, których może pozazdrościć wiele innych wielkich polskich miast. Silne społeczeństwo

obywatelskie to bardzo mocny atut miasta. W najbliższym czasie warto jednak stymulować aktywność ekonomiczną i postawy przedsiębiorczości. Analizy i podjęcia odpowiednich działań wymaga również problem stosunkowo wysokiego bezrobocia wśród młodzieży.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, łączny Kapitał Ludzki i Społeczny Katowic szacujemy na

101,0

Kapitał Jakości Życia w znacznej mierze determinuje ocenę, w jakim stopniu miasto stanowi dobre miejsce do życia i pracy.

Jakość Życia

Dlaczego mierzymy Kapitał Jakości Życia?

Miasto, które chce odnieść długookresowy sukces gospodarczy, musi umieć stworzyć swoim mieszkańcom dobre warunki życia. Wysoka jakość życia w mieście powoduje, że ludzie chętnie decydują się tu właśnie mieszkać i pracować, poszukiwani specjaliści odrzucają oferty przeniesienia się do innych ośrodków krajowych lub zagranicznych, a inwestorzy chętniej podejmują decyzję o ulokowaniu to swojej działalności. Wysoka jakość życia oznacza również dumę i zadowolenie ze swojego miasta, podczas gdy niska jakość życia rodzi rozczarowanie i frustrację.

Na ocenę jakości życia w mieście składa się wiele czynników. Ważną rolę odgrywa stan środowiska naturalnego, istotna jest także dostępność wysokiej jakości usług medycznych i edukacyjnych, na które mogą liczyć mieszkańcy. Ogromne znaczenie ma poczucie bezpieczeństwa – w mieście, w którym go brakuje, nawet najwspanialsze centra rozrywkowe i najlepsze usługi nie są w stanie spowodować, by mieszkańcy i goście czuli się naprawdę dobrze.

Definicja Kapitału Jakości Życia (KJZ)

Kapitał Jakości Życia w znacznej mierze determinuje ocenę, w jakim stopniu miasto stanowi dobre miejsce do życia i pracy. Przy pomiarze KJZ bierzemy pod uwagę pięć aspektów jakości życia: stan środowiska naturalnego, poziom usług medycznych, poziom usług edukacyjnych, odczucie bezpieczeństwa oraz nowo dodany wskaźnik uciążliwości ruchu drogowego.

KJZ: stan środowiska naturalnego

Miasta o dobrym stanie środowiska naturalnego dają swoim mieszkańcom daleko większe poczucie komfortu i zadowolenia z życia niż miasta zatruwane. Trzeba jednak pamiętać, że w dziedzinie ekologii – jak w wielu innych – obiegowe sądy są często trudne do zwalczenia, a spektakularne porażki lub sukcesy (np. pojawienie się niewidzianych od lat gatunków ptaków lub ryb) robią często większe wrażenie od rzeczywistych pomiarów stopnia zanieczyszczenia środowiska.

Wybrane wskaźniki, których używamy do pomiaru KJZ w zakresie stanu środowiska naturalnego, to: pomiar zanieczyszczenia powietrza (indeks emisji różnego typu zanieczyszczeń gazowych i pyłowych) oraz procent oczyszczanych ścieków.

Stan środowiska naturalnego Katowic jest lepszy niż się obiegowo sądzi, ale nadal pozostaje on problemem miasta. Największym zmartwieniem jest wysokie zapylenie powietrza, lepiej – ale wciąż poniżej średniej – sprawy się mają z emisją CO₂ i z gospodarką wodno-kanalizacyjną.

Przy średnim poziomie KJZ w zakresie stanu środowiska naturalnego dla 12 miast równym 100, KJZ w Katowicach w tym zakresie szacujemy na poziomie 64,4.

KJZ: jakość opieki zdrowotnej

Dostępność odpowiedniej jakości usług medycznych jest jednym z czynników które w największym stopniu rzutują na ocenę warunków życia w mieście. Przy generalnych problemach, które mają w tym zakresie wszystkie miasta Polski, sytuacja poszczególnych metropolii jest bardzo zróżnicowana.

Podstawowe wskaźniki, które wybraliśmy do pomiaru KJZ w zakresie usług medycznych to liczba lekarzy przypadająca na 1000 mieszkańców, wskaźnik śmiertelności niemowląt, liczbę punktów zdobytych w rankingu przez placówki służby zdrowia na terenie miasta (ranking szpitali Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia i 'Rzeczpospolitej') oraz przeciętny czas oczekiwania na wizytę u specjalisty (ginekologa). Dwa ostatnie wskaźniki nie występowały w poprzedniej edycji badania.

Dostępność wysokiej jakości usług medycznych jest w Katowicach na dobrym poziomie, jednym z najlepszych w badanych miastach. Liczba lekarzy na 1000 mieszkańców, a także jakość szpitali (mierzona liczbą punktów w rankingach) są na najwyższym poziomie w Polsce, stosunkowo niedługo są kolejki do specjalistów. Pomimo tego śmiertelność niemowląt – najbardziej syntetyczny miernik zdrowotności ludności i funkcjonowania służby zdrowia – jest znacznie wyższa od przeciętnej.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KJZ w Katowicach w zakresie opieki zdrowotnej wynosi 105,8.

Jakość Życia

KJZ: jakość edukacji

Jakość usług edukacyjnych jest często jednym z pierwszych pytań padających przy porównaniu ogólnej jakości życia w mieście. Z jednej strony dobre szkoły, do których można posłać dzieci i wysoko notowane wyższe uczelnie przyciągają nowych mieszkańców i ułatwiają decyzję o osiedleniu się – czasowym lub na stałe (wpływa to na dostępność wysoko wykwalifikowanych pracowników).

Z drugiej strony, dobra edukacja pozwala na szybszy awans cywilizacyjny i gospodarczy miasta, wpływając na sądy o perspektywach jego rozwoju. Aktywna polityka innowacyjna i edukacyjna to jeden z głównych priorytetów działań na rzecz zrównoważonego rozwoju miast wskazywany przez dokument UE znany „Kartą Lipską”. Zgodnie z jego treścią, miasta są podstawowymi ośrodkami tworzenia i przekazywania wiedzy, a zrównoważony rozwój metropolii powinien uwzględniać dbałość o stałe podnoszenie poziomu edukacji. Wskaźnikami, których używamy do pomiaru KJZ są: punkty zdobyte przez najważniejsze uczelnie miasta w rankingu wyższych uczelni (ranking ‘Perspektyw’) oraz wskaźnik zdawalności matur w roku 2014.

Sytuacja w zakresie jakości usług edukacyjnych ulega w Katowicach wyraźnej poprawie. Ranking wyższych uczelni plasuje Katowice powyżej przeciętnej dla badanych miast, zaś wskaźnik zdawalności matur jest nieco niższy od średniej. Należy dodać także, że Katowice są na zaawansowanym etapie prac dotyczących polityki edukacyjnej.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KJZ w Katowicach w zakresie jakości edukacji kształtuje się na poziomie 102,2.

KJZ: odczucie bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa ma wiele wymiarów: ważne jest zarówno fizyczne bezpieczeństwo mieszkańców (skala przestępczości i bezpieczeństwo ruchu drogowego), ochrona przed klęskami żywiołowymi i nieszczęśliwymi wypadkami, a także poczucie bezpieczeństwa w zakresie zdrowia i możliwości znalezienia pracy.

W pomiarze KJZ w zakresie odczucia bezpieczeństwa ograniczyliśmy się do sfery bezpieczeństwa fizycznego i użyliśmy jako wskaźników: liczby odnotowanych przestępstw oraz liczby kolizji i wypadków drogowych (wszystko w odniesieniu do liczby mieszkańców) oraz liczby kamer w monitoringu miejskim na kilometr kwadratowy powierzchni miasta.

Choć raportowana przestępczość pozostaje na poziomie wyższym od średniej, podobnie jak wskaźniki kolizji i wypadków drogowych, sytuacja Katowic w zakresie poczucia bezpieczeństwa dzięki wysiłkom miasta poprawia się. Świadczyć o tym może najwyższa wśród 12 miast gęstość kamer monitoringu miejskiego.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KJZ w Katowicach w zakresie bezpieczeństwa kształtuje się na poziomie 109,9.

KJZ: uciążliwość ruchu drogowego

Uciążliwość ruchu drogowego jest nowym obszarem, wprowadzonym do pomiaru w bieżącym raporcie. Długi czas spędzany w korkach oznacza zarówno wyraźne pogorszenie jakości życia, jak realne straty gospodarcze.

W pomiarze KJZ w zakresie uciążliwości ruchu drogowego użyliśmy jako wskaźników: wskaźnika uciążliwości korków (mierzonego jako wzrost czasu potrzebnego na przejazd z centrum miasta do największych dzielnic mieszkaniowych w godzinach szczytu) oraz liczby samochodów na kilometr kwadratowy.

Pod względem uciążliwości ruchu drogowego sytuacja Katowic wygląda dobrze na tle innych wielkich miast. Przy zbliżonym do średniej stopniu nasycenia samochodami, uciążliwość korków jest znacznie niższa, co wystawia pozytywne świadectwo dobrze rozwiniętej infrastrukturze drogowej.

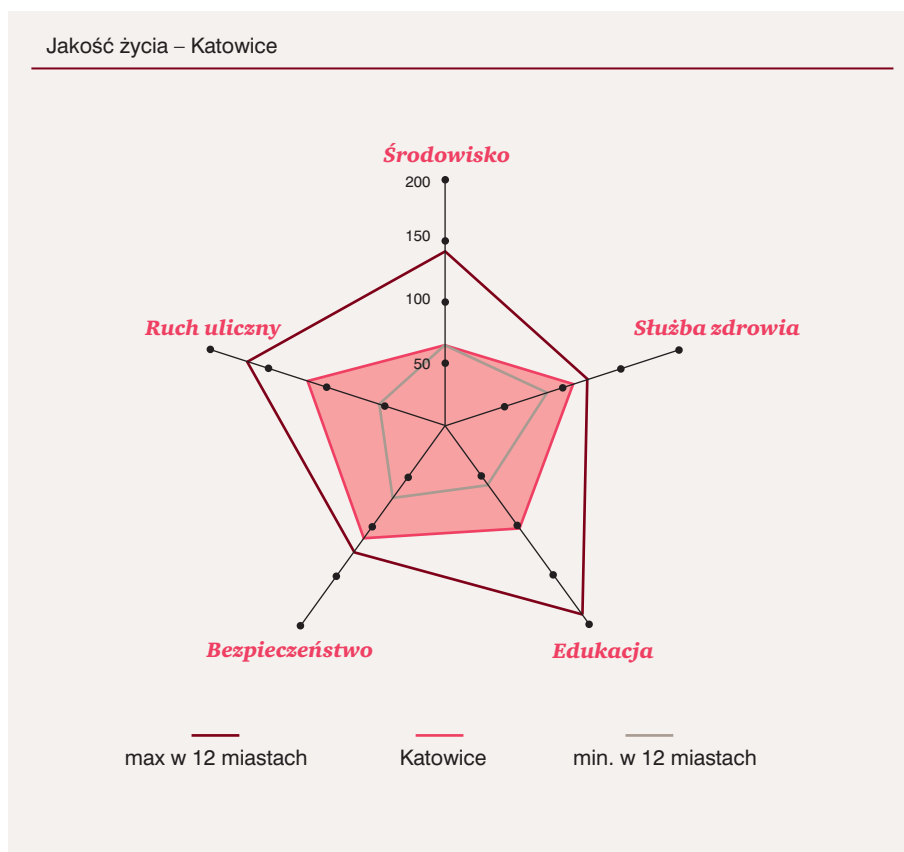
Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KJZ w Katowicach w zakresie uciążliwości ruchu drogowego kształtuje się na poziomie 116,0.

Jakość Życia – Podsumowanie

Kapitał Jakości Życia Katowic: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Jakości Życia w Katowicach wynosi 99,7.

Łączna ocena Kapitału Jakości Życia w Katowicach jest pozytywna, choć silnie zróżnicowana. Wbrew obiegowym opiniom stan środowiska naturalnego nie jest dramatycznie zły, choć niewątpliwie wyzwaniem pozostaje czystość powietrza. Na dobrym poziomie funkcjonuje służba zdrowia, poprawie ulega sytuacja w zakresie bezpieczeństwa i jakości edukacji, zwłaszcza wyższej. Zadaniem priorytetowym dla Katowic powinno być zaplanowanie skutecznej strategii rozwoju edukacji oraz kontynuacja programu walki o poprawę stanu powietrza.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Jakości Życia w Katowicach wynosi

99,7

Kapitał Kultury i Wizerunku jest miarą tego, w jaki sposób miasto jest postrzegane – zarówno przez własnych mieszkańców, jak przez osoby z zewnątrz.

Wizerunek

Dlaczego mierzymy Kapitał Kultury i Wizerunku?

We współczesnym świecie i współczesnej gospodarce, decyzje o kupnie towarów i usług podejmujemy nie tylko na podstawie ich rzeczywistych walorów, ale na podstawie naszych wyobrażeń o produkcie. Ważne jest to, co kojarzy nam się z daną marką: jej prestiż, jakość, zaufanie które do niej mamy. Z miastami jest podobnie. Obok tego, co miasto oferuje mieszkańcom i firmom, niesłychanie istotne jest to, z czym miasto się nam kojarzy, czyli jego wizerunek. Miasto o wizerunku miejsca dynamicznego, przyjaznego, interesującego, dobrego do życia, przyciągnie zarówno turystów, jak inwestorów.

Wizerunek miasta zależy od wielu czynników. Wiele znaczą obiegowe sądy i generalne wyobrażenia o mieście, które często niełatwo zmienić (zwłaszcza sądy negatywne – albo po prostu brak jakiegokolwiek rozpoznawalnego wizerunku). Ogromną rolę odgrywają także czynniki kulturowe – i to dotyczące zarówno kultury wysokiej, interesującej głównie dla elit intelektualnych, jak kultury życia codziennego, z którą spotykamy się wszyscy na każdym kroku.

Definicja Kapitału Kultury i Wizerunku (KKW)

Kapitał Kultury i Wizerunku jest miarą tego, w jaki sposób miasto jest postrzegane – zarówno przez jego mieszkańców, jak i przez osoby z zewnątrz. Należy do tych kapitałów, które budzą najżywsze debaty i emocje, a jednocześnie wymaga szczególnie rozbudowanych możliwości doboru potencjalnych mierników. Co ważne, szeroki wybór potencjalnych mierników nie zawsze idzie w parze z możliwością precyzyjnego pomiaru uzyskiwanych wartości, co stwarza dodatkową trudność badawczą. Zachowując metodę przyjętą cztery lata temu, przy pomiarze KKiW bierzemy pod uwagę trzy cechy: generalne opinie o mieście, kulturę wysoką oraz kulturę życia codziennego.

KKW: *generalny wizerunek miasta*

Generalny wizerunek dotyczy zarówno ogólnej rozpoznawalności i powszechnie uznanej atrakcyjności miasta, jak postrzegania tradycyjnych walorów jego mieszkańców (np. tradycji solidności i pracowitości).

Zgodnie z naszą metodyką, podstawowe wskaźniki użyte do pomiaru KKW w zakresie generalnego wizerunku to: liczba „dobrych skojarzeń” związanych z miastem dostępna w Internecie (np. ilość stron WWW z nazwą miasta i użytym słowem „kultura”), liczba odwiedzających miasto turystów zagranicznych, ilość recenzji atrakcji turystycznych zgłaszanych w serwisie tripadvisor, obserwowana skala przedsiębiorczości.

Katowice wciąż mają problem ze swoim ogólnym wizerunkiem. Mimo wielu podejmowanych działań w tym zakresie, Katowice wciąż jeszcze borykają się z negatywnymi stereotypami. Miasto jest trudno rozpoznawalne na świecie i znacznie słabiej niż inne ośrodki obecne w internecie w miejscach związanych z kulturą i turystyką. Kojarzone są nadal głównie ze zdewastowanym krajobrazem przemysłowym i górnictwem, choć obok tych skojarzeń coraz częściej pojawiają się informacje o wielu interesujących wydarzeniach kulturalnych i sportowych. Czynnikiem, który może również mieć znaczący wpływ na utrzymywanie się negatywnego wizerunku, może być wciąż brak sukcesu w zakresie wzrostu atrakcyjności centrum miasta, mimo wielu zrealizowanych już inwestycji, w tym zwłaszcza nowego dworca PKP, siedziby NOSPR czy nowej siedziby Muzeum Śląskiego oraz Międzynarodowego Centrum Kongresowego, jak również nowej przestrzeni śródmieścia (ul. 3 maja).

Przy średnim poziomie KKW w zakresie ogólnego wizerunku dla 12 miast równym 100, KKW w Katowicach oceniamy na poziomie 65,8.

Wizerunek

KKW: kultura wysoka

Na wizerunek miasta w znacznej mierze składa się jego aktywność w zakresie kultury wysokiej. Choć z usług kultury wysokiej korzysta zazwyczaj stosunkowo niewielki odsetek mieszkańców i gości, to właśnie znaczące wydarzenia kulturalne najłatwiej przebijają się do opiniotwórczych mediów i kształtują obraz miasta jako miejsca interesującego, atrakcyjnego i pociągającego.

Podstawowe wskaźniki, które wybraliśmy do pomiaru KKW w zakresie kultury wysokiej, to: budżet miasta na kulturę, liczba koncertów, festiwali filmowych, teatralnych i muzyki poważnej, a także liczba uczestników największych koncertów (wszystkie wskaźniki odniesione do liczby mieszkańców).

Pozycja Katowic w dziedzinie kultury wysokiej systematycznie poprawia się i jest dziś wysoka. Budżet miasta na kulturę znacząco wzrósł i jest dziś (w przeliczeniu na mieszkańca) najwyższy w badanych ośrodkach. Obrazuje to wysoki i zasługujący na uznanie wysiłek w tej dziedzinie. W mieście i jego okolicach organizowanych jest wiele wielkich wydarzeń artystycznych, koncertów i festiwali.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KKW w Katowicach w zakresie kultury wysokiej, głównie dzięki wydarzeniom masowym, ukształtował się na poziomie 179,0.

KKW: kultura życia codziennego

Większość mieszkańców i gości miasta wyrabia sobie ogólne zdanie na jego temat na podstawie kultury życia codziennego: oferowanego wyboru restauracji, hoteli, liczby kin, możliwości relaksu w parkach lub udziału w popularnych imprezach masowych.

Wskaźnikami, których używamy do pomiaru KKW w tym zakresie są: liczba uczestników imprez masowych w mieście, liczba miejsc dostępnych w kinach, liczba restauracji oraz ilość punktów przyznanych restauracjom wysokiej klasy przez przewodnik kulinarny Gault et Millau (2015), liczba miejsc na stadionach sportowych (wraz ze znajdującymi się w budowie, liczba basenów oraz powierzchnia terenów zielonych w granicach administracyjnych miasta (wszystko w przeliczeniu na liczbę mieszkańców).

Oferta kultury życia codziennego w Katowicach wypada korzystnie. Miasto dysponuje rozległą siecią kin i restauracji, z możliwości udziału w licznych wydarzeniach sportowych, często o zasięgu międzynarodowym, zadowoleni mogą być kibice różnych dyscyplin. Słabiej od średniej wypada natomiast wskaźnik uczestnictwa w imprezach masowych.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KKW w Katowicach osiąga w zakresie kultury życia codziennego 131,0.

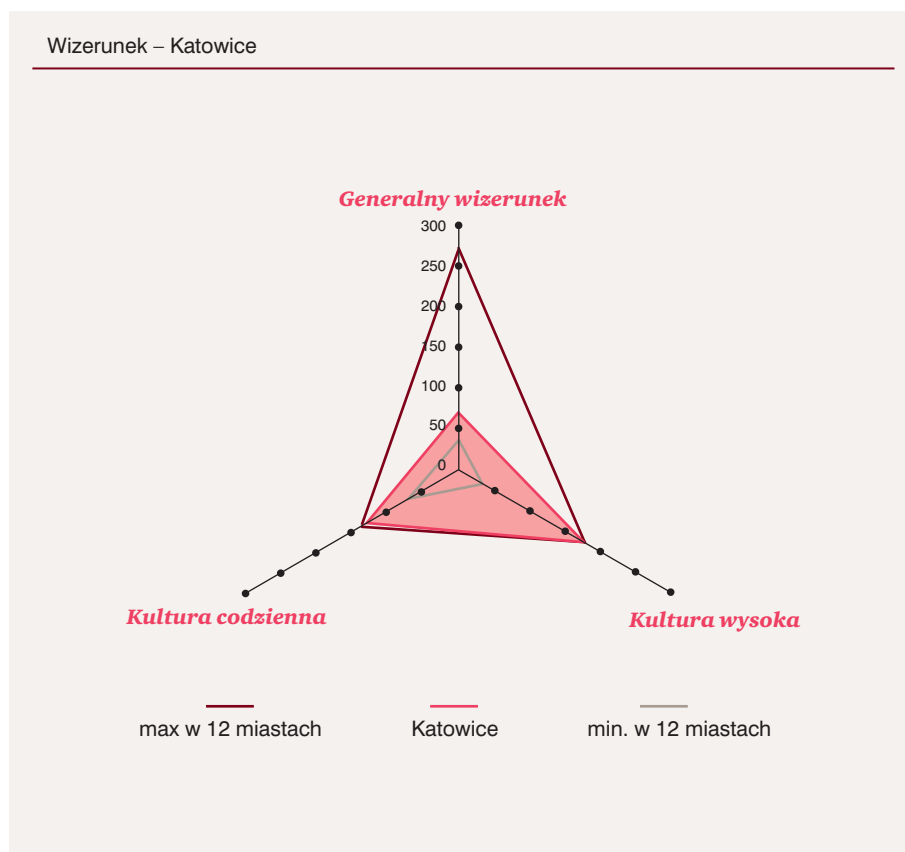
Wizerunek – Podsumowanie

Kapitał Kultury i Wizerunku Katowic: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Kultury i Wizerunku Katowic wynosi 125,3.

Katowice zawdzięczają wysoki wynik w tej dziedzinie obiektywnie bogatej ofercie rozrywkowej i rozwiniętej kulturze dnia codziennego. Jednocześnie dzięki wysiłkom miasta poprawia się wyraźnie oferta w dziedzinie kultury wysokiej, czego symbolicznym przykładem może być wyremontowany Spodek, nowe siedziby Muzeum Śląskiego oraz Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia zlokalizowane w tzw. Strefie Kultury. W mieście odbywa się wiele imprez masowych, takich jak koncerty i festiwale filmowe, promujących miasto jako „Katowice dla odmiany”. Kształtowaniu miasta jako centrum biznesowego niewątpliwie służy otwarcie nowego Międzynarodowego Centrum Kongresowego, a także odbywający się co roku od 7 lat Europejski Kongres Gospodarczy, gromadzący w Katowicach przedstawicieli świata nie tylko biznesu, ale i nauki czy polityki.

Z drugiej strony, ogromnym wyzwaniem wciąż pozostaje dla miasta kwestia wizerunku. Katowice są słabo rozpoznawalne na świecie i mało widoczne w Internecie, a główne skojarzenia wiążące się z miastem nie należą do najlepszych. Zadaniem stojącym wciąż przed miastem jest umiejętne pogodzenie postindustrialnej spuścizny z nowoczesnością, w taki sposób aby nie odebrać miastu przeszłości, ale zarazem wprowadzić je na drogę modernizacji, w czym niewątpliwie może pomóc opracowana i wdrażana

Strategia Promocji Katowic. W zmianie wizerunku Katowic z pewnością pomoże również zrealizowany plan przebudowy, należy zatem poczekać na efekty renowacji miasta oraz inwestycji. Zrealizowane w strefie przestrzeni publicznych inwestycje są mocnym wsparciem przemian opisujących Katowice. Dzięki konsekwentnie prowadzonym działaniom promocyjnym z czasem stereotypowe skojarzenia z Katowicami będą miały szansę ulec zmianie, co obserwować można już w chwili obecnej.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Kultury i Wizerunku Katowic wynosi

125,3

Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny określa funkcjonowanie instytucji zarządzających miastem: władz miejskich, administracji publicznej, służb porządkowych.

Instytucje

Dlaczego mierzymy Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny?

Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny określa funkcjonowanie instytucji zarządzających miastem: władz miejskich, administracji publicznej, służb porządkowych. Jest on również odbiciem aktywności obywatelskiej mieszkańców oraz sprawności funkcjonowania mechanizmów demokratycznych i komunikacji pomiędzy władzami i społeczeństwem.

W miastach, które dysponują wysokim Kapitałem Instytucjonalno-Demokratycznym, łatwiej jest wypracować i realizować spójną strategię rozwoju. Poddane demokratycznej kontroli władze wywiązują się lepiej ze swoich obowiązków, posiadają silniejszy mandat społeczny do zarządzania miastem, a aktywność mieszkańców wspomaga je w realizacji wspólnie ustalonych celów. W takiej sytuacji łatwiej o sukces w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego.

Definicja Kapitału Instytucjonalno-Demokratycznego (KID)

Na Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny miasta składa się zarówno jakość działania władz miasta, jak aktywność jego mieszkańców oraz dobra komunikacja na linii władze-mieszkańcy.

Pomiaru rozwoju KID dokonujemy w trzech płaszczyznach: oceny sprawności funkcjonowania instytucji miejskich (władz i administracji publicznej), ich wysiłków na rzecz wywiązania się z jednej z najważniejszych funkcji – zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa, oraz aktywności instytucji pozarządowych.

KID: sprawność administracji

Ocena sprawności funkcjonowania władz i administracji ma dwojakie znaczenie. Z jednej strony, w grę wchodzi rzeczywiste oceny, bazujące na doświadczeniach mieszkańców miasta i odwiedzających je gości. Z drugiej strony, na opinie te znaczący wpływ ma sposób komunikowania się władz ze społeczeństwem: włączenie mieszkańców do procesu tworzenia strategii rozwoju oraz odpowiednie wyjaśnianie problemów i celów prowadzonych działań. Konstruktywny dialog z mieszkańcami pozwala usprawnić nie tylko proces tworzenia strategii, ale także jej późniejszej realizacji, gdyż opracowany w ten sposób dokument lepiej adresuje faktyczne problemy, z którymi borykają się mieszkańcy oraz wskazuje sposoby ich rozwiązywania.

Podstawowymi wskaźnikami użytymi do pomiaru KID w zakresie sprawności instytucji miejskich są: wydatki na administrację (w relacji do liczby ludności), czas oczekiwania na wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę (według ocen Związku Firm Deweloperskich), wskaźniki dostępności urzędów (dostosowane do potrzeb mieszkańców: godziny otwarcia urzędów, możliwość załatwienia spraw przez internet na platformie ePUAP, ilość hotspotów samorządowych (nowy wskaźnik w tej edycji badania), udział budżetu partycypacyjnego w wydatkach łącznych miasta (nowy wskaźnik).

W zakresie sprawności działania instytucji miejskich sytuacja Katowic wyraźnie poprawia się i jest dobra na tle badanych 12 miast. Wydatki na administrację są stosunkowo wysokie, co przyczynia się do wzrostu sprawności działania i skrócenia czasu oczekiwania na decyzje administracyjne. Katowice są zdecydowanym liderem w zakresie dostępności urzędu miejskiego, przede wszystkim dzięki najlepszemu wśród badanych miast dostępowi przez internet (największa w kraju możliwość załatwienia spraw przez platformę ePUAP), co stanowi ogromny postęp w porównaniu z sytuacją sprzed kilku lat. Wysoki jest też udział budżetu partycypacyjnego w wydatkach miasta.

Przy średnim poziomie KID w zakresie sprawności administracji dla 12 miast równym 100, KID Katowic szacujemy na poziomie 131,9.

Instytucje

KID: nakłady na bezpieczeństwo publiczne

Ocena instytucji miejskich opiera się w dużym stopniu na ich działaniach w newralgicznym obszarze bezpieczeństwa: skali wydatków na służby odpowiedzialne za porządek i bezpieczeństwo, współpracy z mieszkańcami, umiejętności zdobycia zaufania mieszkańców do służb porządkowych. Warto zauważyć, że pozytywna ocena działań władz w tym zakresie nie musi być tożsama z wysokim poczuciem bezpieczeństwa (uwzględnionym w Kapitale Jakości Życia) – są miasta o wysokiej przestępczości, gdzie władze dokonują dużego wysiłku i miasta, gdzie mimo mniejszych nakładów na bezpieczeństwo przestępczość jest niewielka.

W pomiarze KID w zakresie bezpieczeństwa jako wskaźników użyliśmy: wydatków miasta na bezpieczeństwo, liczby policjantów i strażników miejskich (wszystko w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) oraz odsetka wykrywalności sprawców przestępstw.

Katowice nie są miastem stosunkowo bezpiecznym. Wydatki miasta na bezpieczeństwo oraz liczba policjantów i strażników miejskich kształtują się poniżej średniej dla porównywanych miast, nieco wyższa od przeciętnej jest natomiast wykrywalność przestępstw.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KID w Katowicach w zakresie nakładów na bezpieczeństwo kształtuje się na poziomie 95,8.

KID: aktywność instytucji pozarządowych

Wysoka aktywność instytucji pozarządowych służy lepszemu funkcjonowaniu mechanizmów demokratycznych, wzmocnieniu demokratycznej kontroli działania władz, wytworzeniu stosunków partnerstwa pomiędzy mieszkańcami miasta i władzami oraz większej skali współdziałania mieszkańców przy wypracowaniu i wdrażaniu strategii rozwoju miasta.

KID w zakresie aktywności instytucji pozarządowych mierzymy poprzez analizę źródeł internetowych, pomiar ilości zarejestrowanych w mieście organizacji pozarządowych oraz odsetek głosów oddanych na ruchy miejskie w wyborach do rad miasta w roku 2014 (nowy wskaźnik w badaniu).

Ocena aktywności instytucji pozarządowych w Katowicach jest mieszana. Z jednej strony, w mieście jest sporo zarejestrowanych organizacji, a ich obserwowana w Internecie aktywność jest zdecydowanie wyższa od przeciętnej. Z drugiej jednak, uwagę zwraca mała skala działania ruchów miejskich.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Katowice w zakresie aktywności instytucji pozarządowych osiągnęły wynik 93,2.

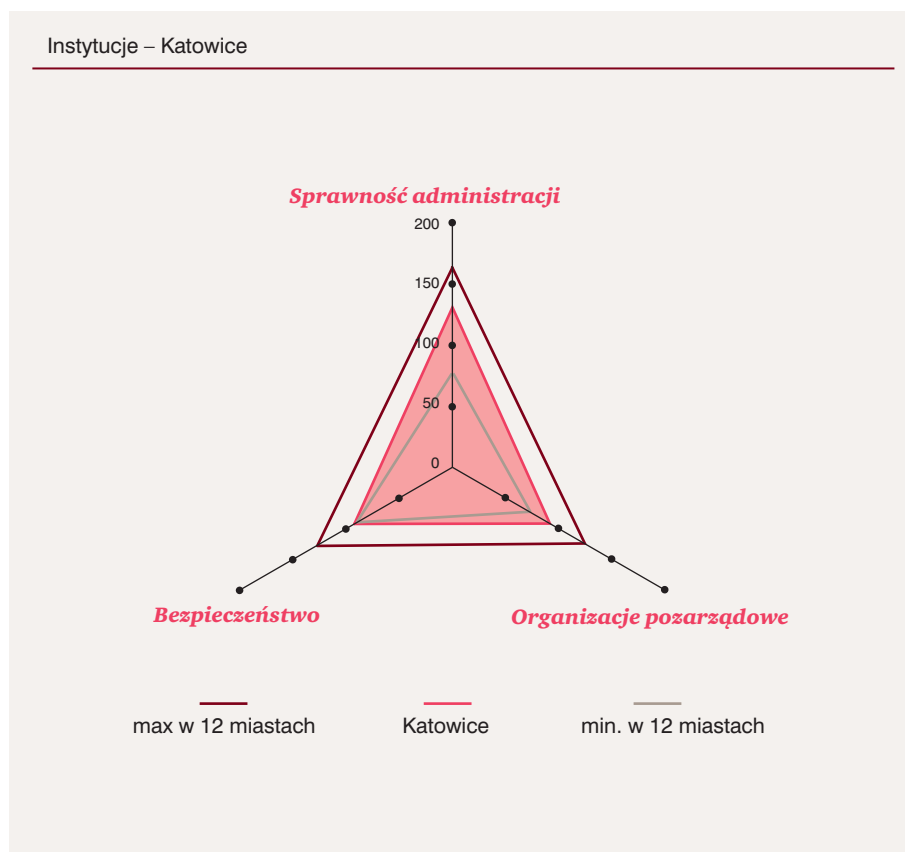
Instytucje – Podsumowanie

Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny Katowic: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny Katowic wynosi 107,0.

Największym atutem Katowic w tym obszarze jest poprawiająca się sprawność instytucji miejskich, w tym zwłaszcza przodująca w Polsce pozycja miasta w zakresie wykorzystania internetu w kontaktach miasta z mieszkańcami, a także aktywność społeczna wyrażająca się poprzez działalność organizacji pozarządowych, obecnych w przestrzeni miejskiej oraz internecie.

Mimo dotychczasowego postępu, miasto powinno dalej inwestować w podniesienie sprawności administracyjnej oraz w dziedzinie poprawy stanu bezpieczeństwa.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny Katowic wynosi

107,0

Posiadany Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny rzutuje silnie na atrakcyjność miasta jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej.

Infrastruktura

Dlaczego mierzymy Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny?

Szeroko rozumiana infrastruktura, którą dysponuje miasto – sprawny transport, zasoby mieszkaniowe, infrastruktura usługowa oraz niezbędne we współczesnym świecie do życia i prowadzenia działalności media (zarówno tradycyjne, jak energia czy woda, lub nowoczesne, jak internet) – stanowi niezbędny warunek sprawnego funkcjonowania metropolii.

Bez sprawnej infrastruktury wzrasta uciążliwość życia mieszkańców, gwałtownie pogarsza się wizerunek miasta oraz spada jego atrakcyjność jako miejsca lokalizowania inwestycji. Warto zauważyć, że infrastruktura to nie tylko budowle, sprzęt i instalacje – to również sprawność organizacyjna firm i spółek komunalnych, pozwalająca na pełne wykorzystanie posiadanych zasobów infrastrukturalnych. Faktyczny poziom Kapitału Technicznego i Infrastrukturalnego zależy również często od tego, na ile sprawnie funkcjonują rynki usług, mediów oraz rynek mieszkaniowy. W mieście posiadającym duże zasoby mieszkaniowe, ale niesprawnie funkcjonujący rynek, wynajęcie lub zakup odpowiedniego lokum może być równie trudne, jak w mieście, w którym mieszkań po prostu brak.

Definicja Kapitału Technicznego i Infrastrukturalnego (KTI)

Posiadany Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny rzutuje silnie na atrakcyjność miasta jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Ocena KTI opiera się zazwyczaj na rzeczywistych doświadczeniach i spostrzeżeniach mieszkańców miasta i odwiedzających je gości.

Szeroko rozpowszechnione złe oceny mogą zrujnować wizerunek metropolii, nawet jeśli w innych dziedzinach radzi sobie ona nieźle.

Pojęcie Kapitał Techniczny i Infrastruktury zawiera różne formy majątku służącego zaspokajaniu potrzeb miasta. Za najważniejsze dla potrzeb pomyślnego rozwoju uznaliśmy cztery rodzaje infrastruktury: infrastrukturę komunikacyjną, infrastrukturę energetyczną i informatyczną, infrastrukturę mieszkaniową, oraz infrastrukturę handlowo-usługową.

KTI: komunikacja

Ogólna ocena sprawności sieci komunikacyjnej w mieście wymaga wzięcia pod uwagę wielu czynników: infrastruktury drogowej, alternatywnych form ruchu drogowego, jakości funkcjonowania transportu zbiorowego oraz jakości połączeń miasta ze światem zewnętrznym.

Wybrane wskaźniki, których używamy do pomiaru KTI w zakresie komunikacji to: gęstość sieci drogowej, gęstość sieci ścieżek rowerowych i buspasów, ilość miejsc w transporcie publicznym w relacji do liczby ludności, istnienie autostradowej obwodnicy (pełnej lub częściowej), a także liczba i jakość połączeń miasta ze światem zewnętrznym: ilość bezpośrednich połączeń lotniczych i promowych (lotniska w promieniu 75 km), czas jazdy najszybszym pociągiem do 5 największych miast Polski, jakość połączeń drogowych z 5 największymi miastami Polski. Choć nie są to wszystkie wskaźniki, które można by wziąć pod uwagę, dają one pewien obraz stopnia rozwoju i jakości infrastruktury komunikacyjnej miasta.

Sytuacja Katowic w zakresie transportu jest relatywnie dobra. Miasto dysponuje gęstą siecią dróg z wygodnym dostępem do europejskiej sieci autostrad, szybko można się z Katowic przemieszczać koleją (sytuację poprawiła też budowa nowego dworca). Mieszkańcy nie mają również kłopotów z dostępem do bezpośrednich połączeń lotniczych, zwłaszcza że poza własnym lotniskiem mogą korzystać z niedaleko usytuowanego lotniska pod Krakowem. Słabszą stroną jest podejście do transportu publicznego – choć liczba miejsc w transporcie miejskim w odniesieniu do liczby mieszkańców jest wyższa od średniego poziomu w 12 miastach, gorzej rzecz się ma ze ścieżkami rowerowymi i buspasami. Wyzwaniem dla transportu publicznego jest zapewnienie sprawnej komunikacji z sąsiednimi miastami.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KTI w zakresie komunikacji w Katowicach wynosi 109,2.

Infrastruktura

KTI: mieszkania

Łatwość, z jaką można w mieście za rozsądną cenę wynająć lub kupić mieszkanie lub dom zależy zarówno od posiadanych przez miasto zasobów mieszkaniowych (ich ilości oraz jakości), jak od sprawności działania rynku mieszkaniowego. Im lepiej działa rynek mieszkaniowy, tym łatwiej pozyskać i utrzymać w mieście wysoko wykwalifikowanych pracowników i przyciągnąć nowych inwestorów.

Podstawowe wskaźniki, które stosujemy do pomiaru KTI w zakresie mieszkań to liczba mieszkań na 1000 mieszkańców, wskaźniki jakości zasobów mieszkaniowych (odsetek mieszkań wyposażonych w łazienkę), tempo wzrostu zasobów mieszkaniowych oraz przeciętne ceny mieszkań na rynku wtórnym.

Mimo dużej ilości dostępnych lokali, jakość zasobów mieszkaniowych Katowic jest stosunkowo niska. W Katowicach większość mieszkań to stare lokale, często w zdewastowanych kamienicach. Sytuacji nie poprawia przyrost nowych mieszkań, którego tempo należy do najniższych wśród badanych miast. Dobrą stroną sytuacji jest jedynie to, że ceny mieszkań na rynku wtórnym są relatywnie niskie.

Przy przeciętnym poziomie dla 12 miast równym 100, KTI w Katowicach w zakresie zasobów mieszkaniowych wynosi 90,9.

KTI: media

Bez sprawnie i w niezawodny sposób dostarczonych mediów trudno miastu zdobyć wizerunek miejsca, w którym można wygodnie żyć, a przede wszystkim skutecznie prowadzić działalność gospodarczą. Dotyczy to zarówno mediów tradycyjnych (energia, gaz, woda), jak mediów nowoczesnych, umożliwiających rozwój innowacyjny i wykorzystujący w pełni wiedzę i umiejętności mieszkańców (telekomunikacja, Internet).

Wskaźnikami, których używamy do pomiaru KTI w tym zakresie są: liczba użytkowników Internetu (szacowana w oparciu o liczbę ogłoszeń lokalnych na portalu OLX), dostęp do szerokopasmowego Internetu, zużycie energii przez gospodarstwa domowe (ściśle powiązane z posiadanymi przez nie zasobami dóbr trwałego użytkowania), odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej.

Sytuacja Katowic w zakresie dostępu do mediów jest dość korzystna. Dotyczy to zarówno mediów tradycyjnych, jak nowoczesnych (Internetu). Wskaźnik dotyczący liczby mieszkańców korzystających z kanalizacji miejskiej jest bliski przeciętnemu poziomowi, zaś zużycie energii elektrycznej jest wyższe od średniej.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KTI w Katowicach w zakresie mediów kształtuje się na poziomie 106,7, głównie dzięki szerokiemu rozpowszechnieniu Internetu.

KTI: handel i usługi

Różnorodne usługi rynkowe, w tym zwłaszcza usługi handlowe, finansowe, hotelarskie i gastronomiczne tworzą niezbędną infrastrukturę rynkową potrzebną dla sprawnego funkcjonowania gospodarki miasta. Usługi te są zazwyczaj w wysokim stopniu wzajemnie skorelowane: miasta oferujące np. duże, nowoczesne powierzchnie handlowe oferują również wysoki poziom pozostałych usług rynkowych.

W pomiarze KTI w zakresie usług użyliśmy jako wskaźników: rozmiar nowoczesnej powierzchni handlowej, liczbę bankomatów oraz liczbę sklepów, hoteli i restauracji na 1000 mieszkańców.

Sytuacja Katowic w dziedzinie handlu i usług jest trochę słabsza w odniesieniu do średniej w badanych ośrodkach, co oczywiście może być w jakimś stopniu rekompensowane usługami w sąsiednich miastach. Nowoczesna powierzchnia handlowa jest mniejsza od średniej. Zadawalająco wygląda za to ilość sklepów, hoteli i restauracji.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KTI Katowic w zakresie handlu i usług wynosi 93,7.

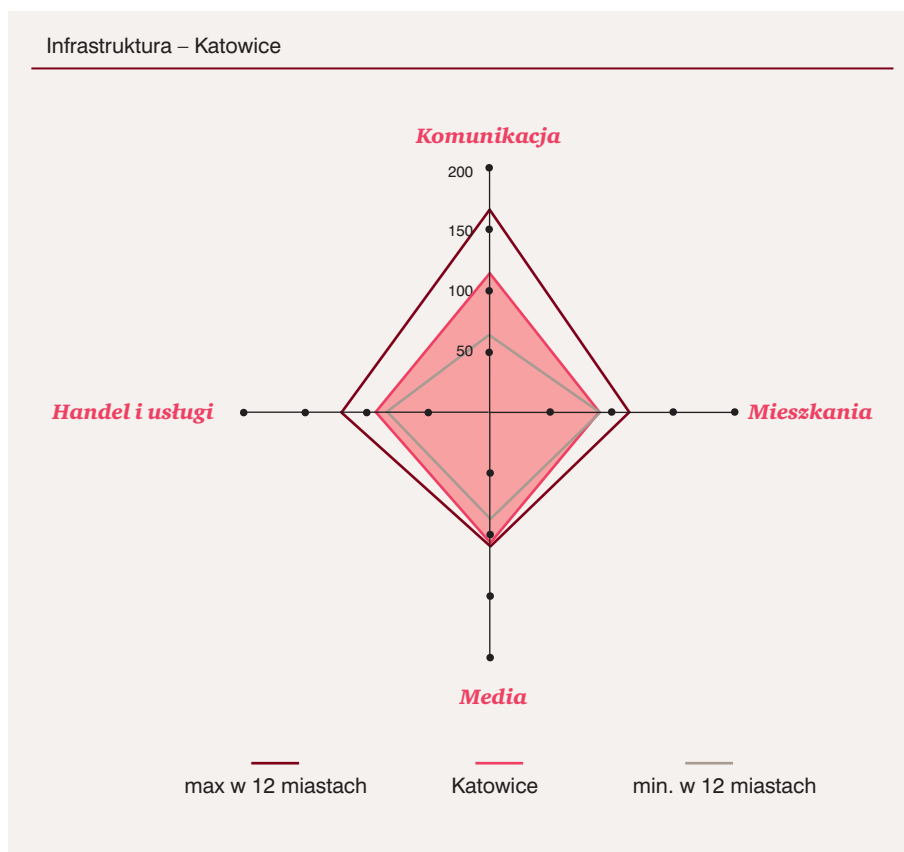
Infrastruktura – Podsumowanie

Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny Katowic: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny Katowic wynosi 109,2.

Łączna ocena Kapitału Technicznego i Infrastrukturalnego Katowic jest dość korzystna, choć istnieją poważne obszary, w których występują kłopoty. Miasto dysponuje relatywnie dobrze rozwiniętą infrastrukturą w zakresie transportu i mediów, w tym w szczególności dobrą siecią dostępu do internetu.

Dużą słabością jest natomiast infrastruktura mieszkaniowa, głównie z powodu słabej jakości starych zasobów mieszkaniowych i stosunkowo powolnego tempa przyrostu nowych. Priorytetowym zadaniem władz powinno być przyspieszenie procesów modernizacji zasobów lokalowych. Zadanie to najlepiej byłoby realizować w ramach kompleksowych programów rewitalizacji kolejnych obszarów miasta. Innym obszarem wymagającym większej troski jest dalszy rozwój transportu publicznego, zapewniającego sprawną komunikację wewnątrz miasta i dobre połączenie z miastami sąsiednimi. Problemy te trudno oczywiście rozwiązać bez silniejszej współpracy w ramach aglomeracji śląskiej.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny Katowic wynosi

109,2

Kapitał Źródeł Finansowania należy rozumieć jako zdolność miasta do sfinansowania projektów niezbędnych do rozwoju.

Finanse

Dlaczego mierzymy Kapitał Źródeł Finansowania?

Przez Kapitał Źródeł Finansowania (KZF) rozumiemy zdolność miasta do znalezienia środków niezbędnych do sfinansowania własnego rozwoju. Środki te mogą pochodzić z różnych źródeł: mogą to być dochody podatkowe, subwencje od rządu, fundusze unijne, dochody z emisji obligacji lub zaciągniętych kredytów. Mogą to wreszcie także być te pieniądze sektora prywatnego, które udało się wykorzystać dla sfinansowania przedsięwzięć niezbędnych z punktu widzenia rozwoju miasta.

Współczesne miasto potrzebuje dla pomyślnego rozwoju inwestycji, zapewniających sprawne funkcjonowanie infrastruktury, pożądaną jakość życia, dobre działanie instytucji publicznych. Nie wystarczy mieć dobrą strategię rozwoju – trzeba także umieć znaleźć środki niezbędne dla realizacji celów. Miasto o dużym KZF to miasto, które potrafi z jednej strony znaleźć potrzebne finansowanie, z drugiej zaś sięgnąć do różnych źródeł pochodzenia środków, tak by osiągnąć najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach pozyskania kapitału.

Definicja Kapitału Źródeł Finansowania (KZF)

Kapitał Źródeł Finansowania należy rozumieć jako zdolność miasta do sfinansowania projektów niezbędnych do rozwoju. Dobrze rozwinięty KZF oznacza, że miasto jest w stanie zdobyć odpowiednio duże fundusze na ten cel, a jednocześnie umiejętnie zróżnicować źródła ich pochodzenia.

Przy pomiarze KZF analizujemy cztery obszary: bazę podatkową (wielkość PKB wytwarzanego w mieście), finansowanie budżetowe, środki pochodzące z rynku finansowego (pożyczki) oraz fundusze europejskie. Zwracamy jednocześnie uwagę na to, że na dłuższą metę polskie miasta powinny starać się szerzej angażować środki sektora prywatnego, przede wszystkim w drodze przedsięwzięć publiczno-prywatnych.

KZF: baza dochodowa

Zasadniczą bazę dochodową miasta stanowią środki osiągnane przez jego mieszkańców. Oczywiście dochody te mogą być obciążone podatkami lokalnymi w różnym stopniu, zależnie od przyjętej polityki. Generalnie jednak, im wyższa aktywność gospodarcza miasta, tym większe obecne i przyszłe dochody budżetu miasta, pozwalające na sfinansowanie różnorodnych potrzeb.

Pomiaru KZF w zakresie bazy dochodowej dokonujemy w oparciu o poziom PKB na mieszkańca.

PKB na mieszkańca Katowic jest wysoki, równy 142% średniej kraju, jednak jego wzrost w ciągu minionej dekady był wolniejszy, niż w większości badanych miast i znajduje się dziś poniżej średniej.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KZF Katowic w zakresie bazy dochodowej szacujemy na poziomie 96,1.

Finanse

KZF: finansowanie budżetowe

Finansowanie budżetowe to fundusze, które miasto posiada we własnym budżecie (jest to suma środków własnych i dotacji oraz subwencji otrzymywanych przez miasto z budżetu państwa). Główną korzyścią z budżetowego finansowania rozwoju jest to, że nie pociąga to za sobą wzrostu zadłużenia miasta. Są jednak również zjawiska niekorzystne: środki budżetowe są zawsze ograniczone, a na dłuższą metę wygospodarowanie sporych funduszy własnych jest możliwe tylko poprzez stosowanie – tam, gdzie się tylko da – wysokich opłat i podatków lokalnych. A to z kolei może niekorzystnie oddziaływać na klimat prowadzenia działalności gospodarczej w mieście.

Zgodnie z zastosowaną metodyką, na pełny obraz KZF w zakresie finansowania budżetowego składają się łączne dochody budżetu miasta (zawierające dotacje uzyskane z budżetu państwa), dochody własne (w obu przypadkach w przeliczeniu na mieszkańca) oraz udział wydatków inwestycyjnych w budżecie miasta.

Sytuacja budżetowa Katowic jest lepsza od średniej. Dotyczy to zarówno dochodów własnych, jak łącznych. Wyższy od średniej jest też udział wydatków inwestycyjnych w budżecie.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KZF Katowic w zakresie finansowania budżetowego szacujemy na poziomie 103,8.

KZF: finansowanie rynkowe

Środki pochodzące z rynku finansowego można pozyskać np. biorąc kredyt z banku lub emitując obligacje komunalne. Korzyścią z finansowania rozwoju za pomocą środków pochodzących z rynku finansowego jest możliwość zrealizowania inwestycji, na które nie starczyłoby środków w budżecie. Zjawiskiem niekorzystnym jest zadłużanie się miasta.

Pomiar KZF w zakresie finansowania rynkowego obejmuje: relację kosztów obsługi długu do dochodów własnych miasta oraz przyznany miastu rating kredytowy.

Pod względem finansowania rynkowego, oceniamy sytuację Katowic jako najlepszą wśród badanych 12 miast. Rating zadłużenia jest bliski Warszawie i w praktyce najwyższy, na jaki może dziś liczyć polska metropolia. Niska jest za to relacja wydatków na obsługę zadłużenia do dochodów własnych.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KZF Katowic w zakresie finansowania rynkowego oceniamy na najwyższym poziomie wśród analizowanych miast – 146,5.

KZF: fundusze europejskie

Dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej, miasta mogą korzystać ze środków rozwojowych dostępnych w ramach funduszy strukturalnych. Są to bezzwrotne dotacje, pokrywające znaczną część kosztów inwestycji służących rozwojowi regionalnemu i poprawie jakości życia mieszkańców. Wykorzystanie tych środków jest dla miasta bardzo korzystne (problemem może być jedynie znalezienie środków na sfinansowanie „wkładu własnego” do projektu). Uzyskanie środków z funduszy europejskich jest jednak dość skomplikowane, a procedury związane z prawidłowym wykorzystaniem środków uciążliwe.

Pomiar KZF w zakresie funduszy europejskich opiera się na łącznej sumie pozyskanych przez miasto środków z funduszy europejskich, w przeliczeniu na mieszkańca.

Wyniki w dziedzinie pozyskiwania przez Katowice funduszy europejskich, choć uległy poprawie w stosunku do poprzedniego badania, są nadal gorsze niż średnio w pozostałych badanych miastach, a wartość pozyskanych środków pozostaje na jednym z najniższych poziomów w analizowanej grupie miast.

Przy średnim poziomie KZF w zakresie funduszy europejskich dla 12 miast równym 100, w Katowicach szacujemy go na poziomie 71,9.

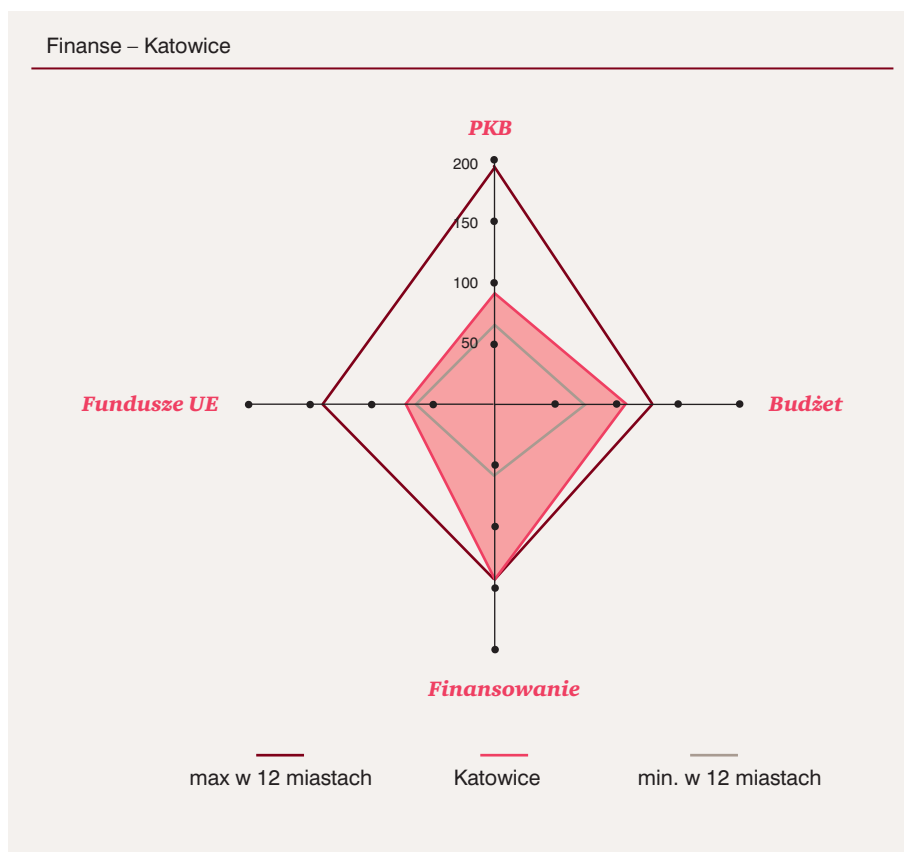
Finanse – Podsumowanie

Kapitał Źródła Finansowania Katowic: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Źródła Finansowania w Katowicach wynosi 101,7.

Łączna ocena KZF dla Katowic jest dobra. Miasto charakteryzują dobrze zarządzane finanse, niskie zadłużenie, wysoka wiarygodność finansowa i wysoki odsetek wydatków przeznaczony na inwestycje. Niepokojącym zjawiskiem jest za to wolniejszy niż w innych miastach wzrost PKB (zarówno globalnie, jak w przeliczeniu na mieszkańca), co prędzej czy później musi ograniczyć jego bazę dochodową.

Dzięki niskiemu poziomowi zadłużenia miasta, Katowice w porównaniu z innymi miastami mają spory potencjał na dłużne finansowanie inwestycji. W najbliższych latach kluczowe znaczenie ma jednak usprawnienie pozyskiwania środków z Unii Europejskiej. To z kolei pozwoliłoby na podjęcie wielu potrzebnych działań, wpływających na poprawę w zakresie pozostałych kapitałów.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Źródła Finansowania w Katowic wynosi

101,7

Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej mierzymy przede wszystkim analizując sukcesy miasta w przyciąganiu inwestorów – zarówno zagranicznych, jak krajowych.

Inwestycje

Dlaczego mierzymy Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej?

Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej rozumiany jest przede wszystkim jako wykazana w przeszłości zdolność do przyciągania do miasta inwestorów, stanowiąca odbicie generalnych wyobrażeń o atrakcyjności miasta jako miejsca lokalizacji działalności gospodarczej. Kapitał ten nie jest zawsze ściśle powiązany z rzeczywistymi mocnymi i słabymi stronami miasta: zdarza się, że miasta oferujące bardzo dobre warunki są przez inwestorów nagminnie pomijane, podczas gdy inne, oferujące warunki znacznie gorsze, znajdują się na liście miejsc, w których inwestycji dokonuje się najchętniej. Miasto, które nie jest dobrze postrzegane jako miejsce lokowania inwestycji, wszelkimi sposobami powinno dążyć do zmiany tego stanu rzeczy.

Często zdarza się, że zachowanie inwestorów miewa charakter nie do końca racjonalny: kolejne przedsięwzięcia lokują się tam, gdzie ulokowały się poprzednie, choćby nawet warunki oferowane przez inne miasta były lepsze. Zdarza się również, że o lokalizacji inwestycji decydują czynniki subiektywne i drugorzędne: łatwość dotarcia do miasta dla podróżnych biznesowych, sposób potraktowania ich przez lokalną administrację, pierwsze wrażenia z pobytu. Nie zmienia to faktu, że Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej ma kluczowe znaczenie dla przyszłego rozwoju miasta.

Definicja Kapitału Atrakcyjności Inwestycyjnej (KAI)

Posiadany Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej silnie rzutuje na szanse rozwojowe miasta. Choć formułowane przez biznes oceny atrakcyjności inwestycyjnej nie zawsze są do końca usprawiedliwione, miasto nie ma innego wyboru jak tylko cierpliwie i skutecznie promować swój wizerunek wśród inwestorów. Znajomość potencjału inwestycyjnego miasta i umiejętność zdefiniowania najbardziej perspektywicznych branż, dla których lokalizacja w mieście byłaby optymalna są jednymi z warunków zapewnienia zrównoważonego rozwoju miasta. W związku z tym bardzo ważne jest opracowanie jasnej i spójnej polityki planistycznej oraz programów jej konsekwentnej realizacji.

Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej mierzymy przede wszystkim analizując sukcesy miasta w przyciąganiu inwestorów – zarówno zagranicznych, jak i krajowych. Zwracamy jednak również uwagę na warunki inwestowania, a więc czynniki, które mogą przyczynić się do utrwalenia wizerunku miasta jako dobrej lokalizacji dla biznesu.

KAI: atrakcyjność dla inwestorów zagranicznych

Ocena stopnia postrzegania atrakcyjności inwestycyjnej miasta przez firmy zagraniczne bazuje na analizie dokonanych inwestycji oraz na danych o dostępności wykwalifikowanych pracowników. Wskaźnikami wybranymi do pomiaru KAI w zakresie inwestycji zagranicznych są: liczba dużych inwestorów zagranicznych w mieście, dostępna nowoczesna powierzchnia biurowa oraz liczba absolwentów kierunków technicznych i nauk ścisłych, którzy w ciągu 4 lat opuścili uczelnie zlokalizowane w mieście lub w jego pobliżu (dystans do 50 km) – wszystkie wskaźniki w odniesieniu do liczby mieszkańców.

Atrakcyjność inwestycyjna Katowic jest na wysokim poziomie. Choć liczba dużych zagranicznych inwestorów w mieście nie odbiega od średniej, Katowice korzystają z wielkich inwestycji zlokalizowanych w bliskiej okolicy. Swój korzystny wizerunek inwestycyjny Katowice zawdzięczają przede wszystkim wysokiej liczbie absolwentów kierunków technicznych i ścisłych, których dostępność jest w dzisiejszych czasach szczególnie ceniona przez inwestorów. Miasto dysponuje również bardzo dużą powierzchnią biurową. Warto natomiast rozwijać strategię przyciągania większej liczby dużych inwestorów zagranicznych. Należy jednak zauważyć, że osiągnięty już poziom Katowic do przyciągania inwestorów spotyka się z uznaniem obserwatorów.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KAI w zakresie atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych w Katowicach wynosi 150,3.

Inwestycje

KAI: ogólna atrakcyjność inwestycyjna

Firmy krajowe dysponują zazwyczaj większą wiedzą na temat rzeczywistych mocnych i słabych stron poszczególnych miast jako miejsca lokalizacji inwestycji od firm zagranicznych, więc ich decyzje mogą bazować na bardziej racjonalnych przesłankach. W analizie bierzemy pod uwagę przede wszystkim duże firmy krajowe, które często – w dłuższym horyzoncie czasowym - mogą mieć sporą swobodę w wyborze miejsca inwestowania. Kolejnym uwzględnionym przy pomiarze zjawiskiem jest rozwój firm innowacyjnych.

Podstawowe wskaźniki, które stosujemy do pomiaru KAI w tym zakresie to łączna wielkość nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, relacja nakładów inwestycyjnych do majątku trwałego przedsiębiorstw, liczba zlokalizowanych w mieście firm innowacyjnych (wg rankingów Kamerton Innowacyjności i Orły Rzeczypospolitej), ilość projektów finansowanych z programu Innowacyjna Gospodarka (wszystkie wskaźniki odniesione do liczby ludności) oraz poziom płac (stosunkowo niski poziom płac powinien być zachętą dla inwestorów).

Ogólna atrakcyjność inwestycyjna Katowic jest bardzo wysoka. Świadczy o tym liczba innowacyjnych firm w różnego typu rankingach, znacznie wyższa niż przeciętnie w 12 miastach. Nakłady inwestycyjne na głowę mieszkańca są o połowę wyższe od średnio obserwowanych, powyżej średniej jest ich relacja do majątku trwałego. Poziom płac znajduje się w Katowicach na dość wysokim poziomie, co może oczywiście zniechęcać część inwestorów.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KAI Katowic w zakresie atrakcyjności dla firm krajowych wynosi 133,6.

KAI: warunki inwestowania

W kształtowaniu KAI obserwacje dotyczące warunków inwestowania i prowadzenia biznesu w mieście mogą być czasem ważniejsze od bardziej fundamentalnych atutów miasta, związanych np. z kapitałem ludzkim lub infrastrukturą. W analizie uwzględniamy więc także te czynniki, które mogą z miejsca zachęcić lub zniechęcić przedstawicieli firm, zwłaszcza zagranicznych, do dokonania inwestycji.

Wskaźnikami użytymi do pomiaru KAI w tym zakresie są: procent powierzchni miasta objęty planami zagospodarowania przestrzennego, liczba szkół językowych (aproxymująca znajomość języków obcych przez mieszkańców) oraz liczba miejsc w salach konferencyjnych w hotelach (w relacji do liczby mieszkańców miasta).

Warunki inwestowania mogą przyczynić się do obniżenia atrakcyjności inwestycyjnej Katowic. Procent powierzchni miasta objęty planami zagospodarowania przestrzennego jest wyraźnie niższy od średniej dla badanych miast, podobnie jak liczba miejsc w salach konferencyjnych w hotelach. Zdecydowanie powinna się zwiększyć liczba szkół językowych w mieście. Jak można natomiast sądzić po ilości szkół językowych, znajomość języków obcych jest porównywalna do średniej w badanej grupie miast.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KAI Katowic w zakresie warunków inwestowania kształtuje się na poziomie 70,5.

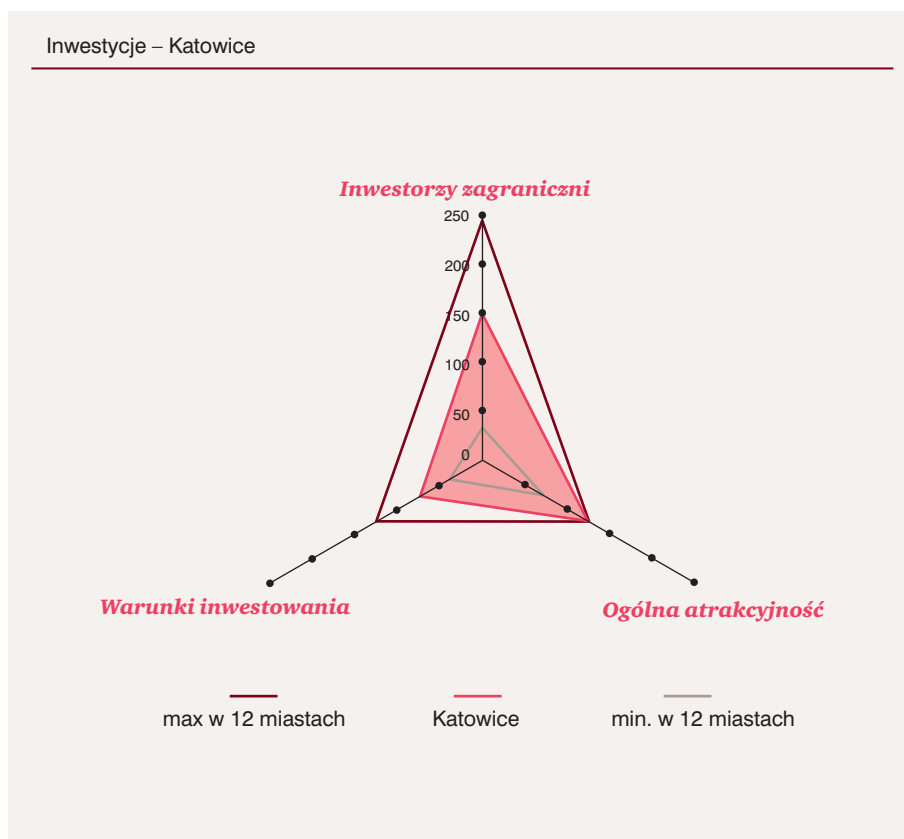
Inwestycje – Podsumowanie

Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej Katowic: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej Katowic wynosi 126,2.

Łączna ocena Kapitału Atrakcyjności Inwestycyjnej Katowic jest pozytywna. Aby osiągnąć dalszy sukces i przyspieszyć tempo wzrostu PKB, miasto powinno jednak starać się przyciągać więcej inwestorów promując swoją atrakcyjną lokalizację do prowadzenia biznesu z dużą bazą absolwentów kierunków technicznych i ścisłych. Powinno również stworzyć warunki bardziej promujące innowacyjność – obszar, w którym już obecnie zajmują jedno z czołowych miejsc w kraju.

Wyzwaniem pozostaje zwiększenie już i tak znaczących warunków inwestycyjnych. Większy nacisk powinien być także kładziony na przyspieszenie procesu obejmowania obszaru miasta planami zagospodarowania przestrzennego, jak i na efektywną promocję inwestycyjną. Ponownie trzeba jednak zaznaczyć, że badaniem zostały objęte tylko Katowice, nie zaś konurbacja (GZM) licząca około 2 mln ludności. Jest to szczególnie istotna informacja z punktu widzenia inwestorów, ponieważ konurbacja stanowi dodatkowe zaplecze zasobów i jednocześnie większy rynek zbytu.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej Katowic wynosi

126,2

Biura w Polsce

Gdańsk

Al. Grunwaldzka 472
80-309 Gdańsk
Tel.: +48 58 552 9000
Fax: +48 58 552 9090

Katowice

ul. Ściegiennego 3
40-001 Katowice
Tel.: +48 32 604 0200
Fax: +48 32 604 0300

Kraków

Centrum Biurowe Lubicz
ul. Lubicz 23a
31-503 Kraków
Tel.: +48 12 433 3500
Fax: +48 12 433 3501

Poznań

Plac Andersa 7
61-894 Poznań
Tel.: +48 61 850 5100
Fax: +48 61 850 5109

Warszawa

Al. Armii Ludowej 14
00-638 Warszawa
pwcpoland@pl.pwc.com
Tel.: +48 22 523 4000
Fax: +48 22 508 4040

Wrocław

Renaissance Business Centre
ul. Świętego Mikołaja 7
50-125 Wrocław
Tel.: +48 71 356 1170
Fax: +48 71 356 1174

Łódź

Green Horizon
ul. Pomorska 106
91-402 Łódź
Tel.: +48 42 664 3300

Rzeszów

ul. Warszawska 18b/84
35-205 Rzeszów
Tel.: +48 502 184 205